

JAARVERSLAG 2006

Verslag van de werkzaamheden van het College van toezicht op de kansspelen en van de ontwikkeling van de kansspelen in Nederland, ingevolge artikel 33, derde lid, van de Wet op de kansspelen.

Den Haag, juni 2007

De kerntaak van het College is het houden van toezicht op de naleving van de Wet op de kansspelen door de vergunninghouders van de landelijke kansspelen (Nederlandse Staatsloterij, BankGiro Loterij, Sponsor Bingo Loterij, Nationale Postcode Loterij, De Lotto, Scientific Games en Holland Casino). Daarnaast adviseert het College over het verlenen, wijzigen en intrekken van de vergunningen voor deze landelijke kansspelen, alsmede over het verlenen van instemming met de statuten en reglementen van de kansspelvergunninghouders. Gaandeweg is het College ook de meer algemene beleidsadvisering tot zijn primaire taak gaan rekenen.

Transparantie en consistentie zijn de uitgangspunten van het College bij de uitoefening van zijn taak. Transparantie speelt in het bijzonder in verband met de toezichtfunctie. Het College staat voor het op een maatschappelijk aanvaardbare wijze laten verlopen van de landelijke kansspelen en het inzichtelijk maken van prijzen, kosten en afdrachten aan de goede doelen en de schatkist. Consistentie speelt vooral in de adviesfunctie. Het College spant zich ervoor in dat de kansspelvergunninghouders zo veel mogelijk op gelijke voorschriften mogen rekenen van het vergunningverlenende ministerie van Justitie.

Inhoudsopgave

blz. 7	Inleiding
blz. 9	Deel I Verslag van de werkzaamheden
blz. 11	Algemene aangelegenheden
blz. 13	Adviezen
blz. 14	Toezicht
blz. 15	Onderzoeken
blz. 16	Internationale aangelegenheden
blz. 17	Deel II Ontwikkeling van de kansspelen in Nederland
blz. 19	Algemeen
blz. 23	Nederlandse Staatsloterij
blz. 27	Nationale Goede Doelen Loterijen
blz. 31	De Lotto
blz. 35	Scientific Games
blz. 39	Holland Casino
blz. 43	Deel III Bijlagen
blz. 45	Samenstelling van het College
blz. 46	Uitgavenoverzicht
blz. 48	Beheersafspraken
blz. 49	Herziene procedureregels klachtenafhandeling
blz. 50	Overzicht van in 2006 uitgebrachte adviezen
blz. 51	Samenvatting inventarisatie van toezichtarrangementen in Europa
blz. 57	Titel VIa van de Wet op de kansspelen
blz. 59	Besluit College van toezicht op de kansspelen
blz. 63	Reglement van orde
blz. 66	Macro-verdeelsleutel

Inleiding

Ingevolge artikel 33, derde lid, van de Wet op de kansspelen brengt het College vóór 1 juli van ieder jaar een verslag uit van zijn werkzaamheden en van de ontwikkeling van de kansspelen in Nederland. Het jaarverslag bestaat uit drie delen. Deel I bevat een beknopt verslag van de werkzaamheden van het College. De daarbij behorende bijlagen zijn opgenomen in deel III. Deel II bevat een beschrijving van de ontwikkeling van de kansspelen in Nederland. Aangezien de toezicht- en adviestaak van het College zich beperkt tot de vergunninghouders van de landelijke kansspelen, beperkt ook de beschrijving zich tot deze kansspelen. Het verslag en de beschrijving zijn overwegend van feitelijke aard. In deze inleiding wil het College zijn opvatting geven over de beleidsontwikkelingen die zich in het verslagjaar hebben voorgedaan.

In 2006 bestond het College 10 jaar. Ter gelegenheid daarvan is op maandag 16 januari 2006 in de Koninklijke Schouwburg te Den Haag het seminar *De toekomst van het toezicht* gehouden. Met dit seminar beoogde het College een bijdrage te leveren aan de gedachtevorming over de op handen zijnde wijzigingen in het toezichtregime op het terrein van de kansspelen. Ter gelegenheid van het seminar zijn de resultaten gepresenteerd en bediscussieerd van een in opdracht van het College door *Research voor Beleid* uitgevoerd rechtsvergelijkend onderzoek naar het toezicht op de kansspelen in Europa. De integrale samenvatting van het onderzoek is opgenomen in deel III van het jaarverslag

Het onderzoek is inventariserend van aard en spreekt geen oordeel uit over de keuze voor een onafhankelijke toezichthouder of toezicht onder directe verantwoordelijkheid van een minister. Beide varianten, en allerlei mengvormen daartussen, komen in de onderzochte 22 Europese landen voor. Er zijn ook landen (waaronder Nederland) waarin meerdere organisatievormen naast elkaar bestaan, hoewel dat niet altijd als even wenselijk wordt beschouwd. De keuze voor een toezichthouder onder het ministerie of een onafhankelijke organisatie is blijkens het onderzoek vooral afhankelijk van de heersende bestuurscultuur en de politieke voorkeur. Het College is van opvatting dat een onafhankelijke toezichthouder op het terrein van de kansspelen niet alleen wenselijk, maar ook noodzakelijk is. Het College pleit voor een zelfstandig bestuursorgaan, dat daartoe kwalitatief en kwantitatief voldoende toegerust moet zijn en slagvaardig kan optreden. Blijkens de discussie tijdens het seminar op 16 januari 2006 en eerder gehouden debatten lijkt er in de Tweede Kamer een brede steun te zijn voor een dergelijke onafhankelijke *regulator*.

Het toenmalig kabinet heeft in 2000 besloten dat het wenselijk is een nieuw orgaan op te richten dat operationeel toezicht houdt op de landelijke kansspelvergunninghouders. Inmiddels zijn meer dan zes jaren verstreken. Het College spreekt de hoop uit dat het op 22 februari 2007 nieuw aangetreden kabinet daar nu serieus mee aan de slag gaat en dat in deze kabinetsperiode een geheel nieuwe Wet op de kansspelen tot stand zal komen. Naast een geheel nieuw toezichtregime, zal naar de opvatting van het College in de nieuwe Wet op de kansspelen vooral aandacht moeten worden besteed aan de regulering van de speelautomatenhallen. Reeds in zijn jaarverslag over 1998 heeft het College erop gewezen dat de introductie in speelautomatenhallen van gekoppelde automaten met een gezamenlijke (jackpot)prijs en van de zogenoemde *meerspelers* betekent dat het gehele ondersegment van de casinomarkt voortaan (elektronisch in de vorm van automaten) beschikbaar zal zijn in bijna 300 speelautomatenhallen. Daarbij heeft het College zich de vraag gesteld of Nederland niet wordt 'verrijkt' met bijna 300 minicasino's. Inmiddels blijkt uit de praktijk dat die vraag voldoende bevestigend kan worden beantwoord. Gelet op het restrictieve beleid dat door de Minister van Justitie wordt voorgestaan, vraagt het College zich dan ook af of er in de nieuwe Wet op de kansspelen niet een aantal voorzieningen zou moeten worden opgenomen dat aan de verdere uitbreiding van deze speelautomatenhallen in zowel kwalitatieve als kwantitatieve zin een halt toeroept.

Een ander onderwerp dat in de nieuwe Wet op de kansspelen de nodige aandacht verdient is de regulering van sms- en belpelletjes. Sms- en belpelletjes staan al geruime tijd in de belangstelling van het College. Reeds in 1997 heeft het College over dit fenomeen desgevraagd een advies uitgebracht, waarin het aangeeft dat er bij het meedoen aan tv-spelletjes via (toen nog) *06-nummers* sprake is van een (verkapte) inleg voor een kansspel en er dus geen sprake is van een *gratis* kansspel. In een in 2001 uitgebracht advies heeft het College de gedachte geopperd om voor belpelletjes een maximumtarief te hanteren. In 2004 heeft het College het jaarlijkse onderzoek naar kansspelen via internet mede vanuit die belangstelling verbreed met een onderzoek naar de deelname en de bestedingen aan sms- en belpelletjes in Nederland. Pas op 1 januari 2006 is de door de Minister van Justitie vastgestelde *gedragscode promotionele kansspelen* in werking getreden, waarin de kosten van deelname aan sms- en belpelletjes zijn gemaximeerd op 60 eurocent. Om het aanbod aan promotionele kansspelen in kaart te brengen, is in opdracht van het ministerie van Justitie eind 2005 een nulmeting gehouden en in mei 2006 een tussenmeting. In de loop van 2007 volgt een evaluatie door het ministerie van Justitie van de *gedragscode promotionele kansspelen*. In aanvulling daarop zal het College nog een specifiek onderzoek laten uitvoeren naar sms- en belpelletjes. De resultaten van het onderzoek kunnen naar de opvatting van het College aanvullend op de evaluatie van de *gedragscode promotionele kansspelen* dienstig zijn voor toekomstig beleid en wetgeving ten aanzien van sms- en belpelletjes.

Op 1 januari 2008 verloopt voor zes van de zeven zittende leden van het College de derde en tevens laatste benoemingstermijn. De zittende leden van het College zijn bereid mee te werken aan een constructie waarbij het middels wijziging van het Besluit College van toezicht op de kansspelen (een uitvoerings-amvb) mogelijk wordt gemaakt dat de leden nogmaals worden herbenoemd, voor een overgangperiode totdat een nieuw toezichthoudend orgaan bij wet is ingesteld onder gelijktijdige opheffing van het huidige College. Gedurende die overgangperiode is het College verder graag bereid om mee te denken over de concrete vormgeving van de toekomstige toezichthouder. Het College hecht er evenwel aan dat het gedurende de overgangperiode volwaardig kan blijven functioneren op de wijze zoals het de afgelopen elf jaar heeft gedaan (naast advisering, ook het behandelen van klachten, het beoordelen van rapportages, het entameren van onderzoeken, het uitbrengen van een eigen jaarverslag, etc.).

DEEL I

VERSLAG VAN DE WERKZAAMHEDEN

Algemene aangelegenheden

Samenstelling

Het College bestaat uit zeven door de Kroon benoemde onafhankelijke leden en wordt bijgestaan door een ambtelijk secretariaat (zie artikel 36 van de Wet op de kansspelen en de artikelen 11 tot en met 17 van het Besluit College van toezicht op de kansspelen). De samenstelling van het College in het verslagjaar is opgenomen in deel III van dit jaarverslag.

Vergaderingen

Het College heeft in het elfde verslagjaar elf maal vergaderd. Het College heeft een aantal vergaderingen telkens een gedeelte van de tijd besteed aan informatieve gedachtesessies met de vergunninghouders waar het College toezicht op houdt. Zo heeft het College ter vergadering twee maal gesproken met vertegenwoordigers van Nationale Goede Doelen Loterijen en een maal met vertegenwoordigers van de Nederlandse Staatsloterij, Holland Casino en De Lotto. Een van de vergaderingen van het College is gehouden op het UNLV International Gaming Institute tijdens een in het kader van het 10-jarig bestaan van het College gehouden studiereis naar Las Vegas (zie hiervoor en voor de verdere internationale activiteiten van het College het hierna opgenomen afzonderlijke onderdeel inzake internationale aangelegenheden).

Overige activiteiten

Ter gelegenheid van het 10-jarig bestaan van het College is op maandag 16 januari 2006 in de Koninklijke Schouwburg te Den Haag het seminar *De toekomst van het toezicht* gehouden. Met dit seminar beoogde het College een bijdrage te leveren aan de gedachtevorming over de op handen zijnde wijzigingen in het toezichtregime op het terrein van de kansspelen. Ter gelegenheid van het seminar zijn de resultaten gepresenteerd en bediscussieerd van een in opdracht van het College door *Research voor Beleid* uitgevoerd rechtsvergelijkend onderzoek naar het toezicht op de kansspelen in Europa. Onder leiding van dagvoorzitter professor Cyrille Fijnaut, bijzonder hoogleraar regulatieve aspecten van kansspelen aan de Universiteit van Tilburg, heeft een aantal buitenlandse *regulators* gediscussieerd over de pro's en contra's van de verschillende vormen van toezichtregimes. Verder heeft een paneldiscussie tussen Tweede Kamerleden plaatsgevonden over de ontwikkelingen op het terrein van de kansspelen en de gevolgen daarvan voor het te houden toezicht. Het seminar is afgesloten met een toespraak door de toenmalige Minister van Justitie, die de toekomst van het toezicht nog in het ongewisse liet.

De voorzitter en de secretaris van het College hebben in het kader van een overeengekomen periodiek overleg op 26 juni 2006 een onderhoud gehad met Minister Donner van Justitie, ter gelegenheid waarvan tevens de aanbieding van het vorig jaarverslag heeft plaatsgevonden.

Een vertegenwoordiging van het College is aanwezig geweest bij de opening van het nieuwe Holland Casino Venlo op 8 maart 2006, bij een op 23 maart 2006 gehouden Algemeen Overleg over het kansspelbeleid in de Tweede Kamer, bij een op 23 mei 2006 gehouden feestelijke bijeenkomst ter gelegenheid van de 1.000^e trekking van de Nederlandse Staatsloterij, bij een op 23 november 2006 door de Universiteit van Tilburg gehouden *colloquium on the economic aspects of gambling regulation*, bij de opening van het nieuwe Holland Casino Leeuwarden op 1 december 2006, alsmede bij de op 7 december 2006 op Paleis Soestdijk gehouden Postcode Loterij Worldmeeting met als gastspreker Bill Clinton.

Het secretariaat onderhoudt de dagelijkse externe contacten van het College. Het gaat hier om veelvuldige contacten met de vergunninghouders van de landelijke kansspelen, de betrokken ministeries, andere betrokkenen op het terrein van de kansspelen, begunstigen van de landelijke kansspelen, onderzoekers en wetenschappers, vertegenwoordigers van de gokhulpverlening, buitenlandse collega-toezichthouders, etc. Verder is het secretariaat ook gaandeweg steeds meer als informatiepunt gaan fungeren voor vertegenwoordigers van de pers en voor burgers die vragen hebben op het terrein van de kansspelen. Voor zover de vragen geen betrekking hebben op het eigenlijke werkterrein van het College, worden betrokkenen overigens doorverwezen naar het Projectbureau kansspelen van het ministerie van Justitie.

Financieel beheer College

Ingevolge artikel 22, eerste lid, van het Besluit College van toezicht op de kansspelen zendt het College jaarlijks vóór 1 september aan de Minister van Justitie een bestedingsplan voor het daaropvolgende kalenderjaar met betrekking tot de aan de taakvervulling van het College verbonden uitgaven. Volgens het tweede lid van dat artikel bekostigt de Minister van Justitie de uitgaven van het College overeenkomstig het goedgekeurde bestedingsplan. De uitgaven over het verslagjaar bedragen (op kasbasis) 465.822 euro. Het uitgavenoverzicht 2005-2007 en de daarbij behorende toelichting zijn opgenomen in deel III van dit jaarverslag.

Tussen het College en het ministerie van Justitie zijn nadere afspraken gemaakt over het financieel beheer. Deze beheersafspraken zijn eveneens in deel III opgenomen. Ingevolge de beheersafspraken rapporteert het College per vier maanden op welke wijze de beschikbare middelen zijn aangewend. Die rapportage bevat uitsluitend een interne verantwoording met betrekking tot de aan de taakvervulling van het College verbonden uitgaven in het kader van de jaarplancyclus van het ministerie van Justitie.

Wettelijke regelingen

De tekst zoals deze thans luidt van Titel VIa van de Wet op de kansspelen en het Besluit College van toezicht op de kansspelen, alsmede van het Reglement van orde van het College van toezicht op de kansspelen, is opgenomen in deel III van dit jaarverslag.

Nigeriaanse loterijfraude

Vrijwel dagelijks krijgt het College klachten en verzoeken om informatie inzake Nigeriaanse loterijfraude. Het gaat hier om vanuit Nederland opererende West-Afrikaanse criminele netwerken, die mensen in doorgaans niet-Europese landen ervan proberen te overtuigen dat zij een grote prijs in een gratis verloting hebben gewonnen, maar dat alvorens de prijs in ontvangst kan worden genomen een administratieve vergoeding is verschuldigd. Daarbij worden de Engelse naam van het College, maar ook de namen van Collegeleden en die van diens medewerkers misbruikt. Het Korps Landelijke Politie Diensten heeft een aangifteformulier ter beschikking gesteld, dat het College in voorkomende gevallen aan gedupeerden doorgeleidt. Hoewel er inmiddels strafrechtelijke onderzoeken zijn ingesteld naar dit soort praktijken, is het aantal klachten en verzoeken om informatie nog niet of nauwelijks gedaald.

Adviezen

Adviezen inzake vergunningen, statuten en reglementen

In het verslagjaar heeft het College 12 adviezen uitgebracht op grond van artikel 34 van de Wet op de kansspelen (adviezen inzake vergunningen, statuten en reglementen van de vergunninghouders van de landelijke kansspelen). Deze 12 adviezen zijn uitgebracht op basis van in totaal 17 adviesaanvragen van de Minister van Justitie. Een overzicht van de uitgebrachte adviezen is opgenomen in deel III van dit jaarverslag. De gemiddelde termijn tussen adviesaanvraag en het uitbrengen van het advies bedraagt vier weken. In deel II van dit jaarverslag wordt nader ingegaan op de inhoud van de door het College uitgebrachte adviezen en de reactie daarop van de Minister van Justitie.

Overige adviezen

Desgevraagd brengt het College ook andere adviezen uit, voor zover deze betrekking hebben op de uitvoering van de Wet op de kansspelen. In het verslagjaar heeft het College geen van dergelijke adviezen uitgebracht. Het voorgaande jaar heeft het College nog 8 van dergelijke adviezen uitgebracht. De stagnatie in het voorbereidingstraject van de algehele herziening van de Wet op de kansspelen heeft ertoe geleid dat – anders dan was voorzien – in het verslagjaar geen enkel advies is uitgebracht inzake de uitvoering van de Wet op de kansspelen.

Toezicht

Kwartaalrapportage

Ingevolge de verleende vergunningen zijn de vergunninghouders van de landelijke kansspelen verplicht om binnen één maand na het einde van elk kwartaal te rapporteren over het financiële verloop en andere noodzakelijk geachte gegevens over dat kwartaal. Aangezien het College geen operationeel toezicht uitoefent, vormen deze rapportages van de vergunninghouders een essentieel onderdeel van het toezichtinstrumentarium. Het College heeft daartoe in samenspraak met de vergunninghouders een model-kwartaalrapportage ontwikkeld. De kwartaalrapportages worden steeds gezamenlijk door het College besproken. De bevindingen van het College worden vervolgens teruggekoppeld naar de vergunninghouders. In geval van bijzonderheden rapporteert het College hierover, na de betrokken vergunninghouder te hebben gehoord, aan de Minister van Justitie (zie ook hierna bij toezichtrapportages inzake naleving regelgeving).

Toezichtrapportages inzake naleving regelgeving

In het verslagjaar heeft het College – al dan niet naar aanleiding van de behandeling van de kwartaalverslagen – 3 toezichtrapportages uitgebracht inzake de naleving door de verschillende vergunninghouders van het bepaalde bij en krachtens de Wet op de kansspelen. De in 2006 uitgebrachte toezichtrapportages hebben betrekking op de Nederlandse Staatsloterij (1), de Nationale Postcode Loterij (1) en De Lotto (1). In deel II van dit jaarverslag wordt nader ingegaan op de inhoud van de door het College uitgebrachte toezichtrapportages.

Klachtenafhandeling

In 2006 zijn 48 formele schriftelijke klachten ontvangen en in behandeling genomen; 14 meer dan in 2005 en bijna het dubbele van 2004. Overigens gaat bijna een kwart van de klachten over hetzelfde onderwerp, namelijk het niet automatisch meedoen aan de extra trekking van de Nederlandse Staatsloterij op 10 april 2006. Van de 48 klachten in 2006 komt precies eenderde voor rekening van de Nederlandse Staatsloterij (16 klachten). Nationale Goede Doelen Loterijen komt op 19 klachten, te weten de Nationale Postcode Loterij 15 klachten, de BankGiro Loterij 4 klachten en de Sponsor Bingo Loterij 0 klachten. De Lotto met 8 klachten en Holland Casino met 5 klachten maken het totaal aantal klachten compleet. Over Scientific Games zijn in 2006 geen klachten ontvangen. In deel II van dit jaarverslag wordt nader ingegaan op de inhoud van deze klachten. Daarnaast heeft het College ook veel klachten via telefoon en vooral via e-mail ontvangen, die niet gevolgd zijn door een formele schriftelijke klacht. Veelal gaat het niet zozeer om een individuele bejegening van de deelnemer, maar om een bepaalde standaardhandelwijze van de vergunninghouder. Overigens merkt het College hierover nog op dat klachten van deelnemers veelal symptomatisch zijn voor zaken bij de vergunninghouders die de aandacht van het College verdienen en dat deze klachten dan ook een belangrijke informatiebron voor het College vormen met betrekking tot de handel en wandel van de vergunninghouders. De door het College vastgestelde procedureregels met betrekking tot de afhandeling van klachten over de vergunninghouders van de landelijke kansspelen zijn opgenomen in deel III van dit jaarverslag.

Onderzoeken

Inventarisatie van toezichtarrangementen in Europa

Het toenmalig kabinet heeft in 2000 besloten dat het wenselijk is een nieuw orgaan op te richten dat operationeel toezicht houdt op de landelijke kansspelvergunninghouders. De vorige Minister van Justitie heeft aangegeven dat hij het toezicht op de kansspelen graag onder zijn directe verantwoordelijkheid wil positioneren. Het College pleit daarentegen voor een zelfstandig bestuursorgaan voor de uitoefening van het toezicht. Tegen de achtergrond van deze discussie heeft het College het initiatief genomen voor een rechtsvergelijkend onderzoek naar het toezicht op de kansspelen in Europa. Met dit onderzoek beoogde het College een zo objectief mogelijke bijdrage te leveren aan het verdere politieke debat over de toekomst van het toezicht op de kansspelen in Nederland. Het onderzoek is uitgevoerd door Research voor Beleid b.v. De integrale samenvatting is opgenomen in deel III van dit jaarverslag.

Het onderzoek bestond uit een enquête onder toezichthouders in alle 22 landen die bij het Gaming Regulators European Forum (GREF) zijn aangesloten. Vervolgens zijn in zes landen de uitkomsten van de enquête verdiept door middel van deskresearch en interviews. In het onderzoek zijn verschillende organisatietypen onderscheiden waarin het toezicht op kansspelen kan worden ingedeeld. Deze typen lopen uiteen van een volledig onafhankelijke toezichthouder tot het uitvoeren van toezichtstaken binnen een ministerie zonder een aparte afdeling. De keuze voor een specifiek model kan afhankelijk zijn van vele elementen. Uit de casestudies blijkt de verklaring vaak een mix van een historisch gegroeide situatie, bestuurlijke-institutionele factoren en politieke compromissen te zijn.

Het belangrijkste voordeel van een onafhankelijk toezichthouder is volgens respondenten dat er binnen de overheid een duidelijke scheiding is tussen de financiële belangen bij de opbrengsten en het toezicht op de markt. De overheid kan zo geen directe sturing geven aan het toezicht om hiermee de eigen opbrengsten te beïnvloeden. Aanvullend op dit principiële aspect noemen respondenten nog enkele andere voordelen: de organisatie opereert in een stabiele context omdat politieke beïnvloeding ontbreekt en een onafhankelijke toezichthouder heeft meer mogelijkheden een kwalitatief hoogwaardige organisatie in te richten. Belangrijkste voordeel van toezicht dat direct onder het ministerie is gepositioneerd, is volgens respondenten de grotere flexibiliteit. Het is mogelijk snel in te springen op politiek ongewenste ontwikkelingen. In het toezicht kunnen dan direct de gewenste accenten worden gelegd. Een ander genoemd voordeel is dat de minister ook daadwerkelijk instrumenten heeft om invloed uit te oefenen op het beleidsterrein waarvoor hij ook politiek verantwoordelijk is.

Bij de inrichting van het toezicht dient ongeacht de uiteindelijke keuze voor een organisatietype aandacht te zijn voor enkele door respondenten genoemde vereisten. Ten eerste is een goed geëquipeerde toezichthouder met voldoende mensen, middelen en instrumenten een basisvoorwaarde voor goed toezicht. Verschillende toezichthouders pleiten daarnaast voor het zoveel mogelijk concentreren van toezicht op de verschillende kansspelmarkten bij één partij. Als laatste is de aanwezigheid van voldoende dwangmiddelen van belang. De genoemde voorwaarden zijn in principe in meerdere organisatievormen te realiseren. Als aan de voorwaarden is voldaan, is de keuze voor een toezichthouder onder het ministerie of een onafhankelijke organisatie vooral afhankelijk van de heersende bestuurscultuur en de politieke voorkeur. Landen met een onafhankelijke toezichthouder of een inspectiedienst hebben een traditie waarin toezicht vooral op dergelijke wijze wordt georganiseerd. Er zijn ook landen (waaronder Nederland) waarin meerdere organisatievormen gangbaar zijn. In deze landen geeft het belang dat op politiek niveau aan de hierboven genoemde voor- en nadelen wordt toegekend de doorslag bij de keuze.

Internationale aangelegenheden

Studiereis naar Las Vegas

In het kader van het 10-jarig bestaan van het College is van 12 tot 17 november 2006 een studiereis gehouden naar Las Vegas. Het College heeft hier onder andere bezoeken gebracht aan het UNLV International Gaming Institute, het testlaboratorium van Gaming Laboratories International (GLI), de Global Gaming Expo en de State Gaming Control Board. Verder heeft het College een overleg gevoerd met Harrah's Entertainment Inc. over het plan *Megaresort Maastricht* en heeft het College een bijeenkomst bijgewoond van de International Masters of Gaming Law. Ook heeft het College een gedeelte van het jaarlijkse Holland Casino incentive programma bijgewoond.

Seminar De toekomst van het toezicht

Het seminar in het kader van het 10-jarig bestaan van het College is door 13 buitenlandse collega's bijgewoond, te weten uit België, Engeland, Noorwegen, Zweden, Finland, Letland, Zwitserland en Portugal. Vijf van hen hebben deelgenomen aan een paneldiscussie over de pro's en contra's van de verschillende vormen van toezichtregimes.

Overige internationale contacten

In 2006 zijn door het secretariaat dienstreizen gemaakt naar Londen (Amusement Trades Exhibition International / International Casino Exhibition – ATEI/ICE, alsmede Executive Board meeting Gaming Regulators European Forum – GREF en GREF Working Group on Technical Issues), Noorwegen (GREF regulators exchange programme), Genève (stakeholders bijeenkomst inzake het concept-rapport kansspeldiensten in de interne markt), Rome (annual meeting GREF), Krakov (Executive Committee meeting European Association for the Study of Gambling – EASG), Amsterdam (1st Global Remote and E-Gambling Research Institute conference – GREGRI), Schiphol (Gaming Laboratories International – GLI – European Regulator's Roundtable on Technology), Barcelona (International Gaming Law Conference, ter gelegenheid van de jaarlijkse bijeenkomst van de International Association of Gaming Attorneys – IAGA en de International Association of Gaming Regulators – IAGR, alsmede Executive Board meeting GREF en GREF Working Group on Technical Issues) en Tilburg (*colloquium on the economic aspects of gambling regulation*).

De secretaris van het College is lid van de Executive Board van GREF (administrator) en van het Executive Committee van EASG (secretary). De plv. secretaris van het College is co-chair van de GREF Working Group on Technical Issues.

Het College krijgt verder regelmatig uit het buitenland verzoeken van overheidsinstellingen, bedrijven en particulieren om informatie betreffende de kansspelen in Nederland. Voor zover mogelijk worden deze verzoeken door het College zelf afgedaan en wanneer dat niet mogelijk is, worden betrokkenen doorverwezen naar de instantie in Nederland die de gevraagde informatie wel kan verschaffen.

DEEL II

ONTWIKKELING VAN DE KANSSPELEN IN NEDERLAND

Algemeen

In het voorliggende deel II van het jaarverslag geeft het College een beschrijving van de ontwikkeling van de kansspelen in Nederland. Aangezien de toezicht- en adviestaak van het College zich beperkt tot de vergunninghouders van de landelijke kansspelen, beperkt ook de beschrijving zich tot deze kansspelen.

Na dit algemeen gedeelte volgt per vergunninghouder een beschrijving. Daarin wordt een kort algemeen beeld van de vergunninghouder geschetst, met gegevens omtrent omzet, uitgekeerde prijzen, exploitatiekosten, (kansspel)belasting, opbrengst en afdrachtbestemming. Voorts wordt ingegaan op door het College uitgebrachte adviezen en rapportages, constatering inzake naleving van de regelgeving, alsmede klachten. Per vergunninghouder is een overzicht jaargegevens 2006 en een overzicht kerngegevens 2001 t/m 2006 opgenomen, opgesteld op basis van door de betreffende vergunninghouders verstrekte gegevens. Deze overzichten zijn zowel grafisch als cijfermatig op eenzelfde manier opgezet, zodat een vergelijkbaar beeld ontstaat met betrekking tot alle vergunninghouders.

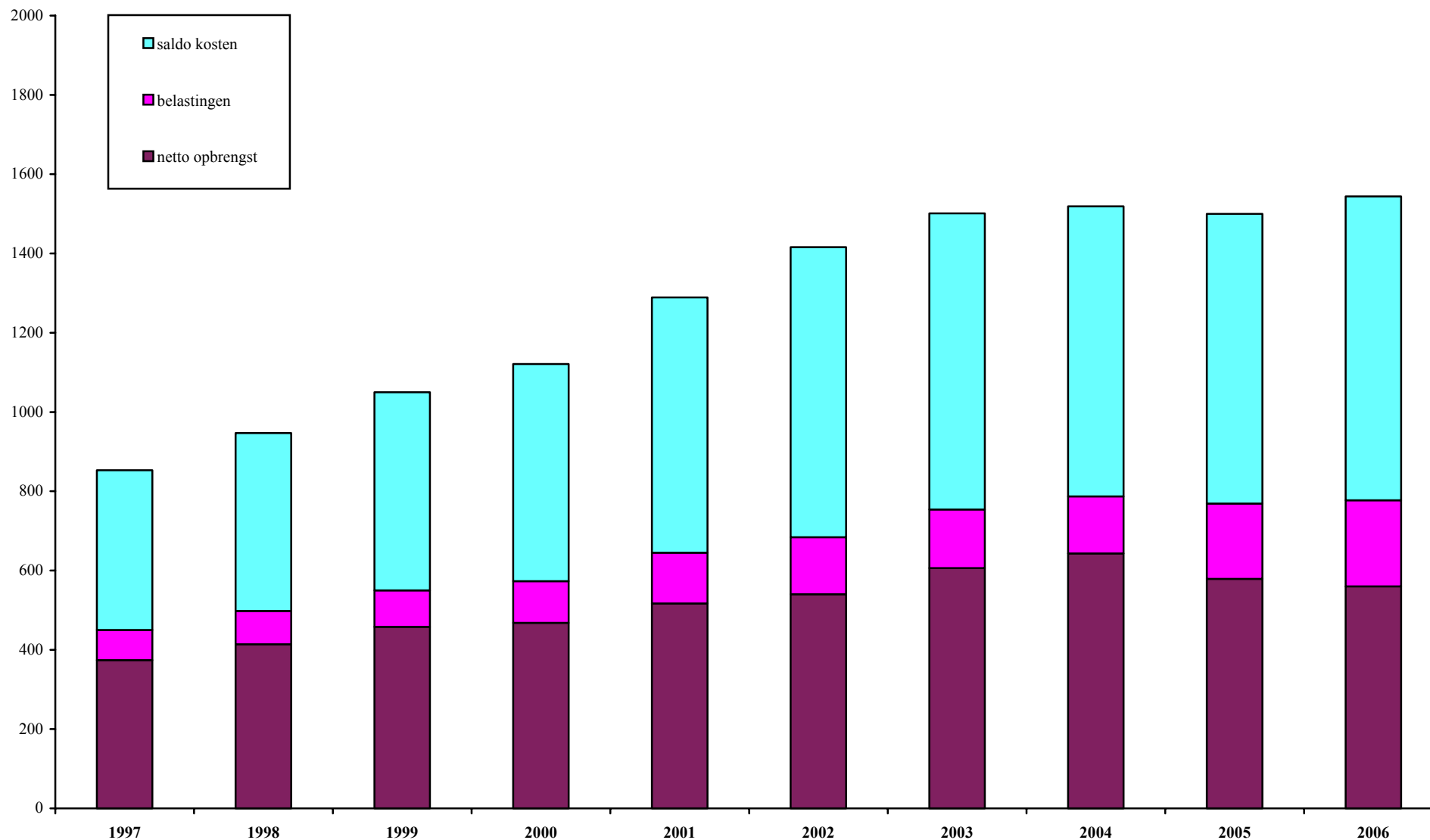
Het College merkt op dat de hierna opgenomen financiële gegevens enigszins kunnen afwijken van de door de vergunninghouders verstrekte gegevens. Dit wordt in de eerste plaats veroorzaakt door afrondingsverschillen. Daarnaast heeft het College soms een enigszins andere rubricering dan de vergunninghouder aangehouden, teneinde de gegevens van de vergunninghouders op een zo eenvormig mogelijke wijze te kunnen presenteren. Bovendien zijn de in het kader van de afdracht aan de begunstigden genoemde bedragen uitsluitend gerelateerd aan het bedrijfsresultaat van de vergunninghouders over 2006. Deze bedragen kunnen daarom soms afwijken van de daadwerkelijke afdrachten over 2006, bijvoorbeeld omdat de (eind)afdrachten overlopen naar een volgend boek- of kalenderjaar.

De loterijorganisaties waarop het College toezicht houdt (daaronder begrepen de totalisator en de sporttotalisator) bereikten in 2006 een omzet van 1.657,0 miljoen euro. Onder aftrek van 834,9 miljoen euro aan prijzengeld (waarin is begrepen 98,6 miljoen euro aan kansspelbelasting) leverde dit een spelopbrengst op van 822,1 miljoen euro. Tezamen met de opbrengst van de speelcasino's van 721,5 miljoen euro komt de totale spelopbrengst van de zeven vergunninghouders waarop het College toezicht houdt op 1.543,6 miljoen euro. Daarvan is 766,7 miljoen euro besteed aan kosten. Aldus blijft een bedrijfsresultaat van 776,9 miljoen euro (daarin begrepen een bedrag van 217,4 miljoen euro aan belastingen en 9,5 miljoen euro toevoeging aan eigen vermogen). Hiervan komt 398,1 miljoen euro toe aan de schatkist. Indien ook de kansspelbelasting van 98,6 miljoen euro over het prijzengeld wordt meegeteld, komt in totaal 496,7 miljoen euro ten goede aan de Staat. De overige 369,3 miljoen euro gaat naar de goede doelen en is bij benadering als volgt verdeeld over de zes begunstigde sectoren: ontwikkelingssamenwerking en mensenrechten 33,5% (123,7 miljoen euro), natuur en milieu 18,0% (66,5 miljoen euro), welzijn 16,4% (60,6 miljoen euro), cultuur 13,0% (48,0 miljoen euro), volksgezondheid 6,5% (24,0 miljoen euro) en sport 12,6% (46,5 miljoen euro).

Voor een schematische weergave van deze financiële gegevens wordt verwezen naar het hierna opgenomen overzicht jaargegevens vergunninghouders 2006 en het eveneens hierna opgenomen overzicht kerngegevens vergunninghouders 1997 t/m 2006. In een afzonderlijke bijlage is het schema bedrijfsresultaat 2006 opgenomen, waarin de zogenoemde macro-verdeelsleutel in kaart is gebracht. Met betrekking tot de afdracht van het bedrijfsresultaat over 2006 ten bedrage van 776,9 miljoen euro geeft dit schema de geldstromen weer tussen de vergunninghouders en de begunstigden.

Kerngegevens vergunninghouders 1997 t/m 2006 (in miljoenen euro)

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
netto opbrengst	374	414	458	468	517	540	606	643	579	560
belastingen	76	84	92	105	128	144	148	144	190	217
saldo kosten	403	449	500	548	644	732	747	732	731	767

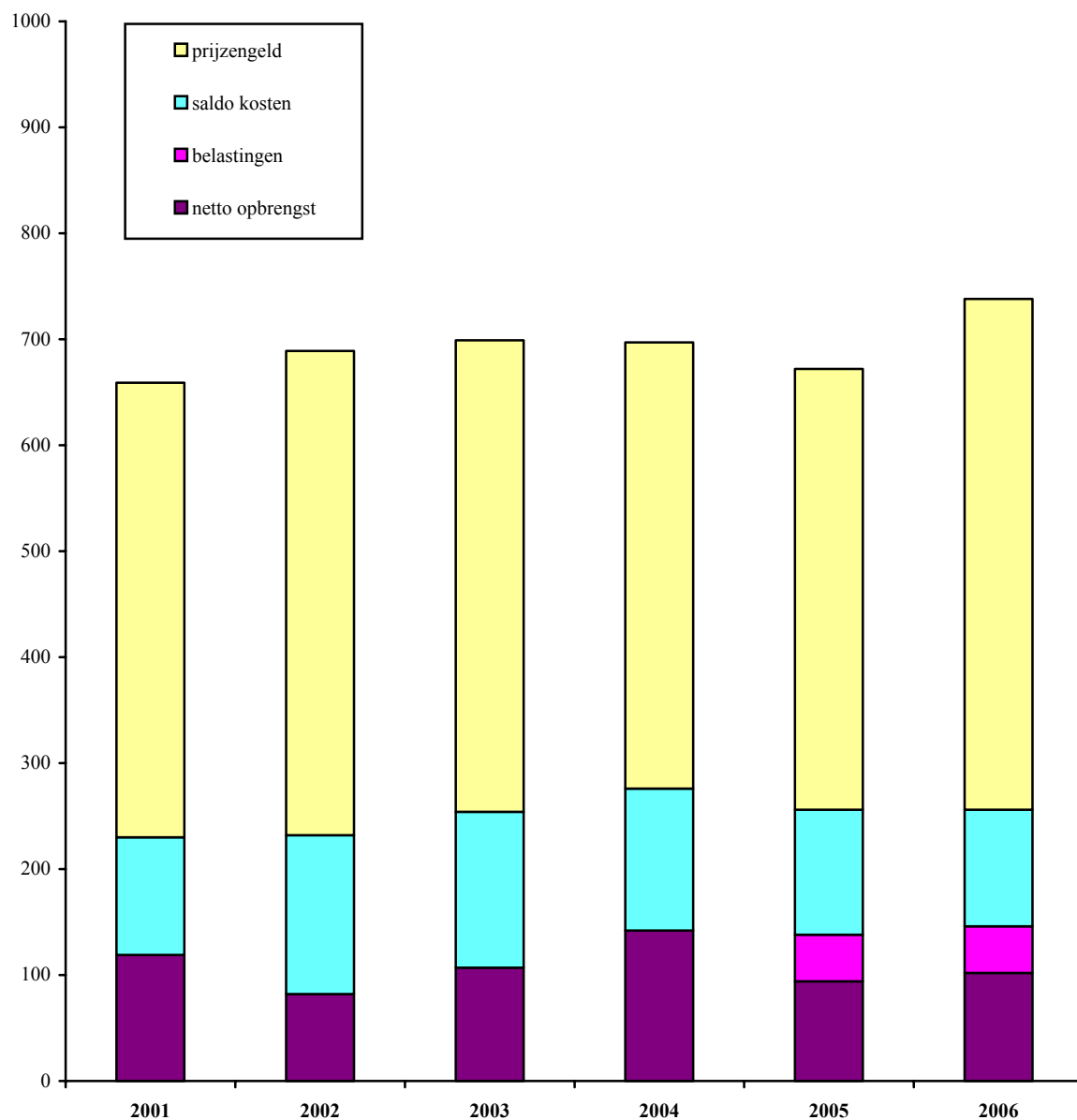

Jaargegevens 2006 (in miljoenen euro)	omzet		prijzengeld*		spelopbrengst		saldo kosten		pm belastingen		bedrijfsresultaat		bestemming
		in %		in %		in %		in %		in %		in %	
staatsloterij	737,6	100%	482,2	65%	255,4	35%	109,8	15%	43,3	---	145,6	20%	algemene middelen
bankgiroloterij	102,5	100%	29,9	29%	72,6	71%	21,8	21%	- 0,1	---	50,8	50%	cultuur en natuurbehoud, maatschappelijk welzijn en volksgezondheid
sponsorloterij	74,5	100%	18,3	25%	56,2	75%	18,8	25%	0,0	---	37,4	50%	cultuur, maatschappelijk welzijn, volksgezondheid, sport en lichamelijke vorming, humanitaire hulpverlening en natuurbehoud
postcodeloterij	432,1	100%	140,5	33%	291,6	67%	76,7	17%	- 0,6	---	214,9	50%	ontwikkelingssamenwerking en humanitaire hulpverlening, natuur en milieu, welzijn, cultuur, volksgezondheid
toto/lotto	216,6	100%	105,5	49%	111,1	51%	56,1	26%	0,0	---	55,0	25%	sport en lichamelijke vorming, alsmede maatschappelijk welzijn, volksgezondheid en cultuur
instantloterij	59,9	100%	34,0	57%	25,9	43%	19,9	33%	0,0	---	6,0	10%	sport en lichamelijke vorming, alsmede maatschappelijk welzijn, volksgezondheid en cultuur
totalisator	33,8	100%	24,5	72%	9,3	28%	6,2	18%	0,0	---	3,1	10%	vrijwel geheel paardensport
speelcasino's	---	---	---	---	721,5	---	457,4	---	174,8	---	264,1	---	algemene middelen
totaal	1.657,0	---	834,9	---	1.543,6	100%	766,7	50%	217,4	--	776,9	50%	2006

* inclusief 98,6 miljoen euro kansspelbelasting en exclusief gesponsorde prijzen

Kerngegevens Nederlandse Staatsloterij 2001 t/m 2006
(in miljoenen euro)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
omzet	659	689	699	697	672	738
prijzengeld	429	457	445	421	416	482
spelopbrengst	230	232	254	276	256	256
saldo kosten	111	150	147	134	118	110
opbrengst incl. bel.	119	82	107	142	138	146

Nederlandse Staatsloterij

Algemeen

De Stichting Exploitatie Nederlandse Staatsloterij organiseert sedert de verzelfstandiging in 1992 de Nederlandse Staatsloterij. De omzet van de Nederlandse Staatsloterij (bestaande uit staatsloterij, koninginnedagloterij, oudejaarsloterij, jackpotspel en de in 2001 geïntroduceerde nieuwe wekelijkse loterij *dayzers*) bedraagt in 2006 737,6 miljoen euro. Dit is 65,0 miljoen euro hoger (+ 9,7%) dan in het voorgaande jaar. Deze omzetsijging wordt grotendeels veroorzaakt door de invoering van een veertiende trekking in 2006. In 2006 keerde de Nederlandse Staatsloterij voor 482,2 miljoen euro (+ 15,9%) aan prijzen uit (inclusief 38,8 miljoen euro kansspelbelasting). De exploitatiekosten bedragen 115,7 miljoen euro (- 7,1%). Dat levert een netto opbrengst op van 145,6 miljoen euro (inclusief 3,6 miljoen euro onafgehaalde prijzen, vermeerderd met 2,7 miljoen euro rentebaten en verminderd met 0,4 miljoen euro verlies op ticketing-activiteiten). Dit is 7,7 miljoen euro hoger (+ 5,5%) dan in het voorgaande jaar. Ingevolge tussen de Nederlandse Staatsloterij en het ministerie van Financiën gemaakte afspraken dient – inclusief vennootschapsbelasting – 19,5% van de omzet te worden afgedragen, verminderd met het verschil tussen de per 1 januari 2006 verhoogde kansspelbelasting van 40,85 % en de daarvoor geldende 33,33 % (136,6 miljoen euro). Resteert 9,0 miljoen euro als resultaat. Hiervan gaat 2,1 miljoen euro naar het ministerie van Financiën, waarna een bedrag van 6,9 miljoen euro resteert dat aan het eigen vermogen kan worden toegevoegd.

Invoering veertiende trekking

In 2006 is het aantal trekkingen van de Nederlandse Staatsloterij verhoogd van 13 naar 14. Daarbij is de trekkingscyclus in die zin gewijzigd dat elke 10^e van de maand een trekking plaats vindt, met twee extra trekkingen op Koninginnedag en Oudejaarsdag. De trekking van 10 april is evenwel officieel aangemerkt als de veertiende trekking. In overeenstemming met de gedrags- en reclamecode kansspelen geldt voor deze additionele trekking de zogenoemde *opt-in* constructie, wat inhoudt dat uitdrukkelijk toestemming dient te worden verleend voor het hiervoor noodzakelijke incasso. Niettemin heeft het College hierover veel klachten van deelnemers ontvangen, omdat zij naar hun oordeel ten onrechte niet automatisch aan deze trekking deelnemen. Hoewel de communicatie van dit gegeven naar de deelnemers toe vanaf december 2005 wellicht iets duidelijker had gekund, is het College van opvatting dat de Nederlandse Staatsloterij correct heeft gehandeld.

Adviezen

Het College heeft in het verslagjaar één advies uitgebracht met betrekking tot de Nederlandse Staatsloterij, te weten ten aanzien van een voorstel tot wijziging van het deelnemersreglement. Het voorstel betreft wijziging van het deelnemersreglement van de Nederlandse Staatsloterij met betrekking tot de looptijd van de machtigingen (zie hierna bij *naleving regelgeving*), de (formele) introductie van het *boulevardspel* (zie hierna bij *boulevardspel*), alsmede een aanpassing inzake het concept van de *megamaandag*. Het College heeft geen bedenkingen tegen deze wijzigingen.

Naleving regelgeving

Het College heeft in 2006 meerdere mailings gesignaleerd waarin de Nederlandse Staatsloterij voor het spel *dayzers* de clause heeft opgenomen dat men zich verbindt om ten minste 26 weken mee te spelen. Dit strookt niet met artikel 5.2 van het deelnemersreglement, waarin een termijn van 3 maanden is genoemd. Reeds eerder in 2005 heeft het College dergelijke mailings van de Nederlandse Staatsloterij onder de aandacht van de Minister van Justitie gebracht. Mede naar aanleiding daarvan heeft de Minister van Justitie de Nederlandse Staatsloterij verzocht zich te onthouden van dergelijke misleidende reclame uitingen. Het College constateert dat een en ander niet het gewenste effect heeft gehad en heeft de Minister van Justitie verzocht de Nederlandse Staatsloterij daarop nogmaals aan te spreken. Hoewel de Minister van Justitie hier niet op heeft gereageerd, heeft de Nederlandse Staatsloterij nadien een voorstel tot wijziging van het deelnemersreglement ingediend, teneinde de looptijd van de machtigingen te verduidelijken, te weten ten hoogste drie maanden zonder mogelijkheid tot tussentijdse opzegging, of voor onbepaalde duur tot wederopzegging door de deelnemer.

Boulevardspel

In een anonieme brief heeft het College een klacht ontvangen over het door sommige wederverkopers georganiseerde *boulevardspel* en de medewerking die daaraan door de Nederlandse Staatsloterij zou worden gegeven. Het boulevardspel is gebaseerd op het principe dat bij 100 opeenvolgende loten waarbij de laatste twee eindcijfers lopen van 00 tot 99 (een zogenoemde *boulevard*) een gegarandeerd prijs valt te winnen van 580 euro. Dit bedrag wordt vooraf door de wederverkopers van de door de spelers te betalen inleg per lotnummer afgetrokken, waardoor een “goedkopere” deelnamevariant ontstaat. De wederverkoper verzorgt zelf de administratie van deze deelnamevariant. Gewonnen prijzen boven het al gegarandeerd prijzengeld op 1 en 2 eindcijfers worden naar rato onder de (100) deelnemers verdeeld. Mede naar aanleiding van een brief d.d. 28 juni 2006 van het College aan de Nederlandse Staatsloterij inzake de grondslag van het door de wederverkopers aangeboden *boulevardspel*, heeft de Nederlandse Staatsloterij voorgesteld de organisatie van dit straatjesspel in groepsverband zelf ter hand te nemen en het geheel met waarborgen voor een betrouwbaar spelverloop te omkleden, middels een wijziging van het deelnemersreglement. Het College kan zich hierin vinden.

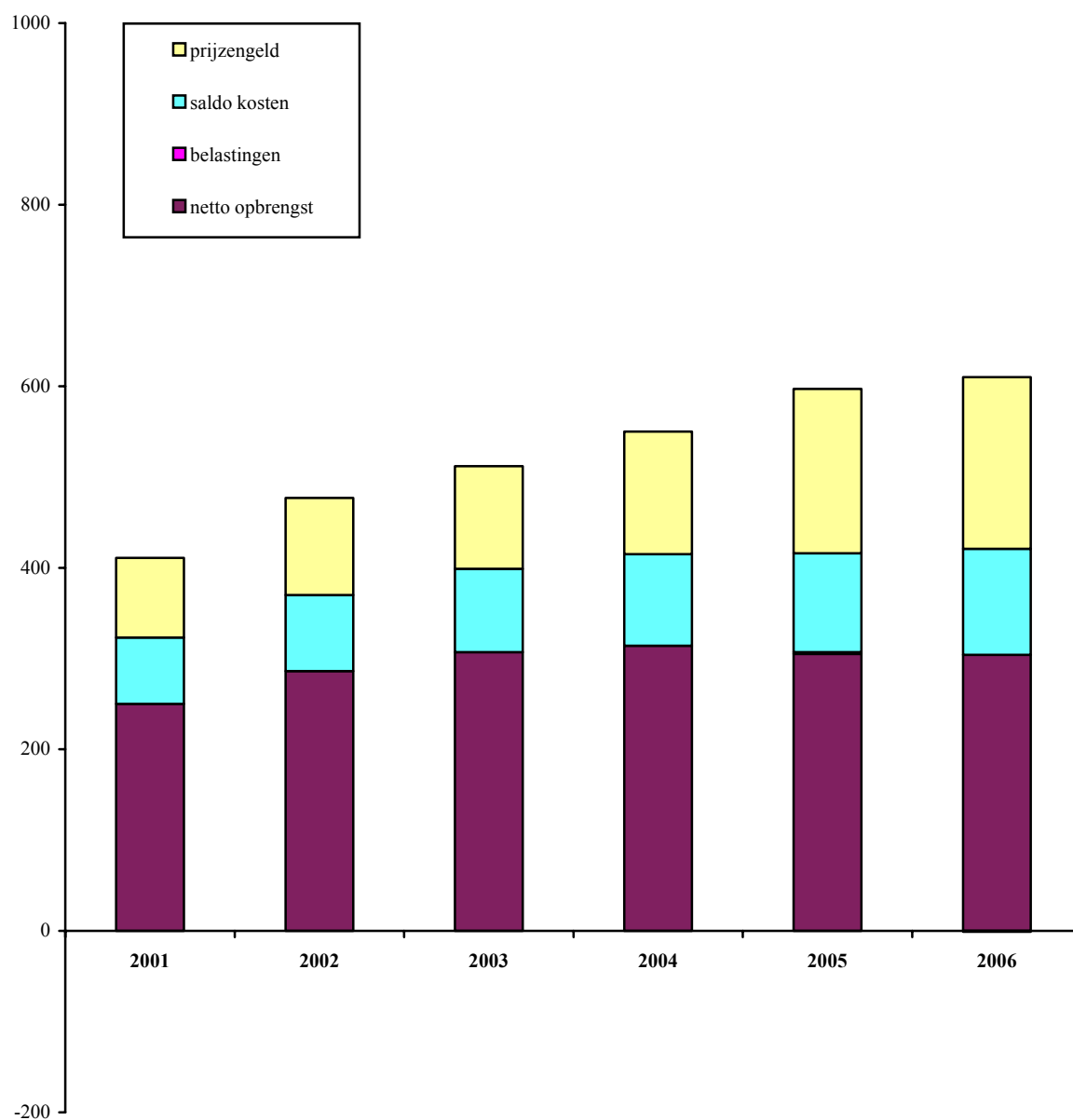
Klachten

Over de Nederlandse Staatsloterij heeft het College in 2006 16 formele klachten ontvangen. Deze klachten hebben betrekking op zes (deels) verschillende punten. Het betreft complicaties bij on-line deelname en het niet reageren op vragen hierover door de Nederlandse Staatsloterij; een foutieve afhandeling van een incasso, een daardoor misgelopen prijsbetaling en het niet reageren op vragen hierover door de Nederlandse Staatsloterij; een ongevraagde wijziging van deelnamewijze aan de Oudejaarsloterij en het niet adequaat reageren op vragen hierover door de Nederlandse Staatsloterij; onregelmatigheden bij het belspel tijdens de uitzending van de Oudejaarsloterij en het herhaaldelijk niet (adequaat) reageren op vragen hierover door de Nederlandse Staatsloterij; alsmede het niet (adequaat) beantwoorden door de Nederlandse Staatsloterij van vragen betreffende een gewonnen prijs in *dayzers* (in alle 5 gevallen hebben betrokkenen genoeg genomen met de door de Nederlandse Staatsloterij gegeven uitleg). De overige 11 klachten hebben alle betrekking op het niet automatisch meedoen aan de extra trekking van de Nederlandse Staatsloterij op 10 april 2006 (de Nederlandse Staatsloterij is betrokkenen alsnog tegemoet gekomen).

Jaargegevens Nederlandse Staatsloterij 2006	in mln. euro	in %
omzet		
staatsloterij	512,0	69,4
oudejaarsloterij	119,7	16,2
jackpotspel	46,4	6,3
dayzers	<u>59,5</u>	<u>8,1</u>
totaal	737,6	100,0
prijzengeld (incl. 38,8 mln. euro kansspelbelasting)	482,2	65,4
spelopbrengst	255,4	34,6
kosten	115,7	15,7
netto spelopbrengst	139,7	18,9
diverse baten (3,6 mln. euro onafgehaalde prijzen, 2,7 mln. euro rente, – 0,4 mln. euro ticketbox)	5,9	0,8
netto opbrengst	145,6	19,7
aantal loterijen:		
staatsloterij / jackpotspel	12	
koninginnedagloterij / jackpotspel	1	
oudejaarsloterij / jackpotspel	1	
dayzers	52	
hoofdprijs staatsloterij (netto)	1,0	
hoogst uitbetaalde jackpot (netto)	15,0	
hoofdprijs oudejaarsloterij (netto)	20,0	
hoofdprijs dayzers	1,0	
aantal personeelsleden (fte's) ultimo 2006	138	
aantal verkooppunten ultimo 2006	3.235	
provisie en verkoopkosten	26,0	22,5
marketingkosten	41,2	35,6
verwerkingskosten	10,8	9,3
automatiseringskosten	19,1	16,5
personeelskosten	14,3	12,4
algemene beheerskosten	4,3	3,7
bijzondere lasten / afschrijvingen	<u>0,0</u>	<u>0,0</u>
totaal exploitatiekosten	115,7	100,0
bedrijfsresultaat	145,6	100,0
afdracht aan het ministerie van Financiën	95,4	65,5
vennootschapsbelasting	43,3	29,8
toevoeging aan eigen vermogen (saldo is 34,2 miljoen euro)	6,9	4,7

Kerngegevens Nationale Goede Doelen Loterijen 2001 t/m 2006
(in miljoenen euro)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
omzet	411	477	512	550	597	609
prijzengeld	88	107	113	135	181	189
spelopbrengst	323	370	399	415	416	420
saldo kosten	73	84	92	101	109	117
opbrengst incl. bel.	250	286	307	314	307	303

Nationale Goede Doelen Loterijen

Algemeen

De Nationale Postcode Loterij is opgericht in 1989. In 1998 heeft de Nationale Postcode Loterij *de facto* de Sponsor Loterij overgenomen, een van oorsprong aan de Vereniging Humanitas gelieerde loterij. In 2002 heeft de Nationale Postcode Loterij *de facto* de BankGiro Loterij overgenomen, een van oorsprong met het katholieke volksdeel verbonden loterij. De Nationale Postcode Loterij richt zich vooral op ontwikkelingssamenwerking en mensenrechten, natuur en milieu, alsmede sociale cohesie in Nederland. De Sponsor Loterij richt zich vooral op volksgezondheid, welzijn en sport. De BankGiro Loterij richt zich vooral op cultuur. In 2004 zijn de loterijen in drie afzonderlijke N.V.'s ondergebracht, met daarboven de N.V. Holding Nationale Goede Doelen Loterijen. Drijvende kracht achter de loterijen is het bedrijf Novamedia, dat ook in het buitenland actief is op de kansspelmarkt.

In 2006 bedraagt de omzet van Nationale Goede Doelen Loterijen 609,1 miljoen euro (BankGiro Loterij 102,5 miljoen euro, Sponsor Loterij 74,5 miljoen euro en Nationale Postcode Loterij 432,1 miljoen euro). Dit is 12,0 miljoen euro hoger (+ 2,0%) dan in het voorgaande jaar (BankGiro Loterij - 2,5 miljoen euro, Sponsor Loterij + 2,3 miljoen euro en Nationale Postcode Loterij + 12,2 miljoen euro). Deze omzetstijging komt bij alle loterijen per saldo voor rekening van lotprijsverhogingen en terugloop in het aantal deelnames. Onder aftrek van 188,7 miljoen euro aan prijzengeld (inclusief 38,4 miljoen euro kansspelbelasting en exclusief 21,7 miljoen euro aan sponsorwaarde van door derden ter beschikking gestelde prijzen) en 121,7 miljoen euro aan exploitatiekosten leverde Nationale Goede Doelen Loterijen in 2006 netto 303,1 miljoen euro op (inclusief 1,0 miljoen euro opbrengst belpellen en 3,4 miljoen euro rentebaten). Dit is 3,9 miljoen euro lager (- 1,3%) dan in 2005.

Onder toevoeging van 0,7 miljoen euro verrekenende vennootschapsbelasting en 1,5 miljoen euro onttrekking aan het eigen vermogen, wordt de netto opbrengst van Nationale Goede Doelen Loterijen ten bedrage van 305,3 miljoen euro op basis van de afzonderlijke verdeelsleutels voor de drie loterijen, bij benadering als volgt verdeeld over de zes begunstigde sectoren: ontwikkelingssamenwerking en mensenrechten 40,5% (123,7 miljoen euro), natuur en milieu 21,8% (66,5 miljoen euro), welzijn 17,6% (53,7 miljoen euro), cultuur 14,0% (42,8 miljoen euro), volksgezondheid 6,1% (18,6 miljoen euro) en sport 0,0% (0,0 miljoen euro). Deze verdeling is deels gebaseerd op de rubricering van Nationale Goede Doelen Loterijen (aangepast voor vergelijkingsdoeleinden).

Adviezen

In 2006 heeft het College vier adviezen uitgebracht met betrekking tot Nationale Goede Doelen Loterijen. Een advies betreft wijziging van de vergunning en reglementen van de BankGiro Loterij en de Nationale Postcode Loterij in verband met de overheveling van het Oranje Fonds en het SkanFonds als begunstigten van de BankGiro Loterij naar de Nationale Postcode Loterij (het College heeft hiertegen geen bedenkingen). De overige drie adviezen betreffen in hoofdzaak wijziging van de deelnemersreglementen in verband met de invoering van een *dubbelkanslot* als eindcijferprijs bij de BankGiro Loterij (het College heeft in beginsel hiertegen geen bedenkingen, maar gelet op de klachten die het College heeft ontvangen over werving met gratis loten dient naar de opvatting van het College gewaarborgd te worden dat het *dubbelkanslot* geen eigen leven gaat leiden in de acquisitie), lotprijsverhoging voor de drie loterijen en gespreide bekendmaking van de trekkingsresultaten van de Nationale Postcode Loterij (de door het College hiertegen geuite bedenkingen zijn door de Minister van Justitie niet gevolgd) en het gestuurd laten vallen van de jackpot van de Nationale Postcode Loterij (de door het College hiertegen geuite bedenkingen zijn door de Minister van Justitie niet gevolgd).

Naleving regelgeving

Regelmatig organiseert de Nationale Postcode Loterij acties met een eerste gratis deelname bij een abonnement tot wederopzegging. Het College heeft geconstateerd dat dit ten onrechte als een *cadeaulot* wordt aangemerkt in de zin van het deelnemersreglement, omdat in dat geval een ander dan de deelnemer tot wederopzegging de inleg betaalt. Nadat het College de Minister van Justitie hierop had geattendeerd, is door de Nationale Postcode Loterij alsnog het voorstel gedaan om het begrip *cadeaulot* te schrappen uit het deelnemersreglement.

Klachten

Over de BankGiro Loterij zijn in 2006 4 formele klachten ontvangen. Deze klachten hebben betrekking op 4 verschillende punten. Het betreft een gewonnen prijs in natura; het niet adequaat verwerken van een intrekking van een incassomachtiging, alsmede de wervingsactiviteiten door de BankGiro Loterij; een gewonnen gratis lot op internet en de daaraan onlosmakelijk verbonden betaalde deelname tot wederopzegging aan de BankGiro Loterij (in alle 3 gevallen hebben betrokkenen genoeg genomen met de door de BankGiro Loterij gegeven uitleg); alsmede vermeende misleiding bij een tv-uitzending van de prijsuitreiking van de BankGiro Loterij (het College heeft geen concrete aanwijzingen dat er sprake zou zijn van onregelmatigheden bij de trekking en de bekendmaking daarvan).

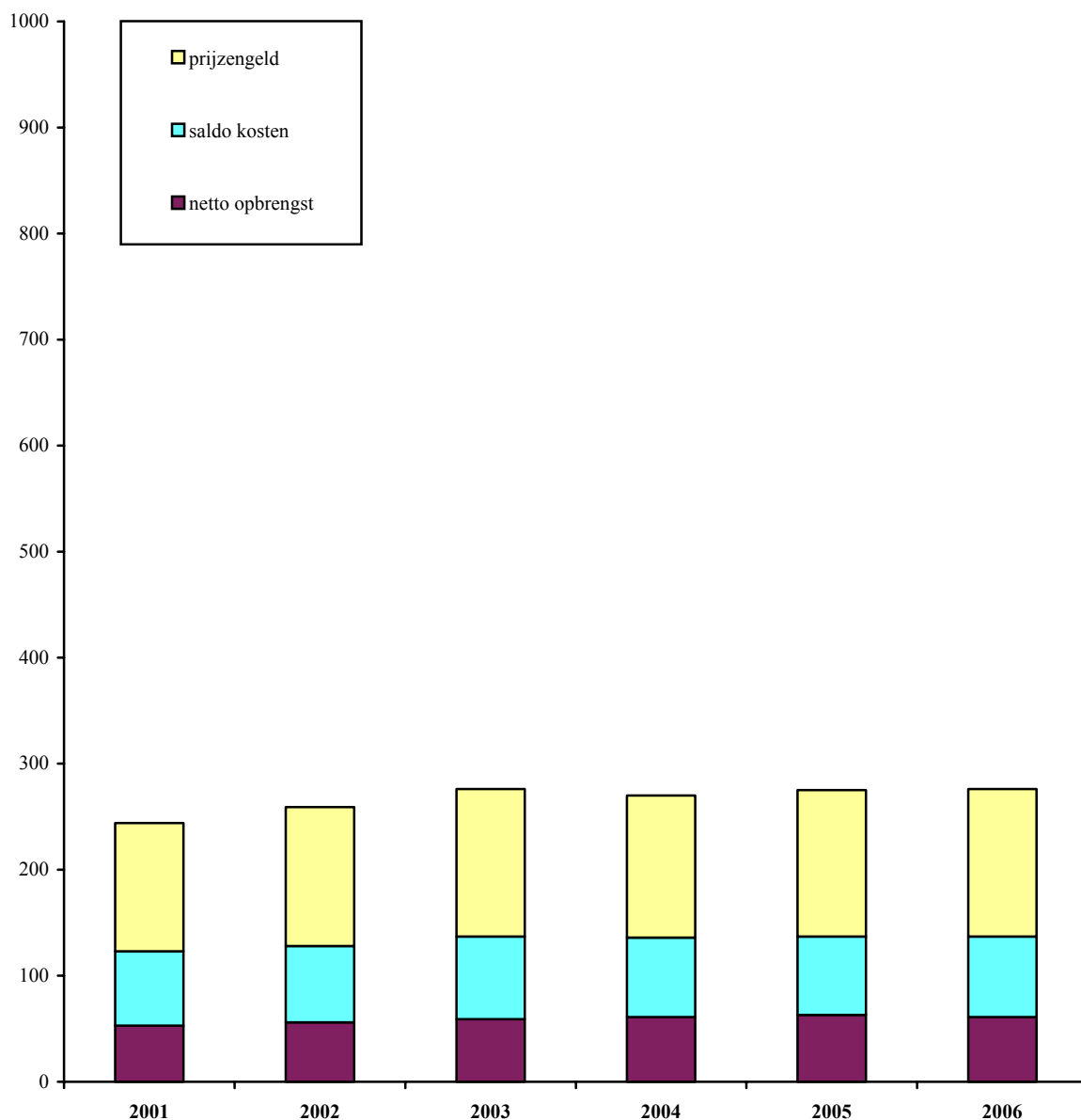
Over de Sponsor Loterij heeft het College in 2006 geen formele klachten ontvangen.

Over de Nationale Postcode Loterij heeft het College in 2006 15 formele klachten ontvangen. Deze hebben betrekking op 9 (deels) verschillende onderwerpen. 5 klachten hebben betrekking op veronderstelde onterechte incasso door de Nationale Postcode Loterij (in 1 geval heeft het College geen strijd met de regelgeving kunnen constateren en in de overige 4 gevallen hebben betrokkenen genoeg genomen met de door de Nationale Postcode Loterij gegeven uitleg) en 3 klachten hebben betrekking op veronderstelde misleidende reclame inzake een zogenoemde BMW-actie (in alle 3 gevallen hebben betrokkenen genoeg genomen met de door de Nationale Postcode Loterij gegeven uitleg). De overige klachten hebben betrekking op het niet stoppen van het verzenden van mailings gericht aan de overleden echtgenoot door de Nationale Postcode Loterij (met het alsnog schrappen van de naam van de overleden echtgenoot uit het adressenbestand en het aanbieden van excuses voor de gang van zaken heeft de Nationale Postcode Loterij alsnog naar behoren op de klacht gereageerd); de verspreiding van cadeauloten (het College is van opvatting dat de Nationale Postcode Loterij door de in de praktijk gegeven invulling aan de onderhavige loten feitelijk in strijd heeft gehandeld met haar deelnemersreglement, aangezien overeenkomstig het daar gestelde het niet anders dan de bedoeling kan zijn dan dat de *gever* de lotprijs tot wederopzegging blijft betalen en niet de *ontvanger* aan betaalde deelname vastzit; het College heeft de Minister van Justitie dan ook verzocht om de Nationale Postcode Loterij hierop aan te spreken, hetgeen inmiddels is geschied); het niet beëindigen van deelname na een schriftelijke opzegging en het niet adequaat reageren door de Nationale Postcode Loterij op correspondentie daarover (betrokkene heeft genoeg genomen met de door de Nationale Postcode loterij gegeven uitleg); deelname door een minderjarige aan het gouden koffer spel (betrokkene heeft genoeg genomen met de door de Nationale Postcode loterij gegeven uitleg); het ongevraagd toezenden van mailings, ondanks het feit dat de Nationale Postcode Loterij betrokkene eerder heeft toegezegd geen mailings meer te zullen sturen (de Nationale Postcode Loterij heeft de oorzaak hiervan alsnog achterhaald en betrokkene hiervoor excuses aangeboden); de onmogelijkheid om de 1 tegen 100 kijkersvraag op een andere manier dan via de computer te spelen (geen strijd met de regelgeving); en misleidende wervingsactiviteiten in het algemeen van de Nationale Postcode Loterij (betrokkene heeft genoeg genomen met de door de Nationale Postcode loterij gegeven uitleg).

Jaargegevens Nationale Goede Doelen Loterijen 2006	in mln. euro	in %
omzet		
BankGiro Loterij	102,5	16,8
Sponsor Bingo Loterij	74,5	12,2
Nationale Postcode Loterij	<u>432,1</u>	<u>71,0</u>
totaal	609,1	100,0
prijzengeld (incl. 38,4 mln. euro kansspelbelasting; excl. 21,7 mln. euro gesponsorde prijzen)	188,7	31,0
spelopbrengst	420,4	69,0
kosten	121,7	20,0
netto spelopbrengst	298,7	49,0
diverse baten (1,0 mln. euro opbrengst belspellen; 3,4 mln. euro rentebaten)	4,4	0,7
netto opbrengst	303,1	49,7
aantal deelnemers/deelnames ultimo 2006		
BankGiro Loterij	0,8 mln. / 1,2 mln.	
Sponsor Bingo Loterij	0,5 mln. / 0,8 mln.	
Nationale Postcode Loterij	2,4 mln. / 4,2 mln.	
hoogst uitbetaalde prijs in 2006		
BankGiro Loterij (bruto)	1,0	
Sponsor Bingo Loterij (bruto)	1,0	
Nationale PostcodeLoterij (bruto/gedeelde prijs)	23,9	
gemiddeld aantal personeelsleden (fte's) in 2006	179	
personeelskosten	13,4	11,0
wervingskosten	73,1	60,1
organisatiekosten	32,3	26,5
afschrijvingen	<u>2,9</u>	<u>2,4</u>
totaal kosten	121,7	100,0
bedrijfsresultaat	303,1	
vennootschapsbelasting	0,7	
onttrekking eigen vermogen (saldo is 8,7 mln. euro)	1,5	
uitkering aan begunstigden (incl. 0,7 mln. euro belspellen):	305,3	100,00
ontwikkelingssamenwerking en mensenrechten	123,7	40,5
natuur en milieu	66,5	21,8
welzijn	53,7	17,6
cultuur	42,8	14,0
volksgezondheid	18,6	6,1
sport	0,0	0,0

Kerngegevens De Lotto 2001 t/m 2006
(in miljoenen euro)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
omzet	244	259	276	270	275	276
prijzengeld	121	131	139	134	138	139
spelopbrengst	123	128	137	136	137	137
saldo kosten	70	72	78	75	74	76
netto opbrengst	53	56	59	61	63	61

De Lotto

Algemeen

De Stichting de Nationale Sporttotalisator (handelend onder de naam De Lotto) organiseert de sportprijsvragen (sedert 1961), de wekelijkse lotto (sedert 1974), de euroloterij – voorheen het cijferspel genoemd (sedert 1981), de dagelijkse lotto (sedert 1993), alsmede de krasloterij – ook wel instantloterij genoemd (sedert 1994). In 2006 is de totale omzet 276,5 miljoen euro (lotto 177,8 miljoen euro; sportprijsvragen 23,2 miljoen euro; euroloterij 15,6 miljoen euro; krasloterij 59,9 miljoen euro). Dit is 1,0 miljoen euro hoger (+ 0,4%) dan in het voorgaande jaar. Van de 276,5 miljoen euro omzet is 139,5 miljoen euro besteed aan prijzengeld (inclusief 20,7 miljoen euro kansspelbelasting). De totale exploitatiekosten bedragen per saldo 76,0 miljoen euro (inclusief 0,9 miljoen euro diverse baten en lasten). Dit levert in het verslagjaar een netto opbrengst van 61,0 miljoen euro op. Dit is 2,4 miljoen euro lager (- 3,8%) dan in het voorgaande jaar. Van de netto opbrengst van 61,0 miljoen euro is 6,0 miljoen euro afkomstig van de krasloterij en 55,0 miljoen euro van de overige kansspelproducten.

Van de netto opbrengst van de krasloterij gaat 65% naar de zogenoemde slv-sector (sport en lichamelijke vorming) en 35% naar de zogenoemde cmv-sector (cultuur, maatschappelijk welzijn en volksgezondheid). De bedragen voor de slv-sector gaan geheel naar NOC*NSF. De gelden voor de cmv-sector gaan naar de Stichting Aanwending Loterijgelden Nederland (ALN) en worden verdeeld op grond van de volgende verdeelsleutel: 23,6% voor het Prins Bernhard Cultuur Fonds; 23,6% voor het Oranje Fonds; 23,6% voor de Stichting Loterijacties Volksgezondheid; 15,4% voor het SKaN Fonds; en 13,8% voor het Nationaal Fonds voor Vrijheid en Veteranenzorg.

Van de netto opbrengst van de overige kansspelproducten gaat 73,5% naar de slv-sector en 26,5% naar de cmv-sector. Van de gelden voor de slv-sector gaat in het verslagjaar een bedrag van 1,2 miljoen euro als provisie rechtstreeks naar sportverenigingen. Het resterende bedrag is bestemd voor NOC*NSF. De bedragen voor de cmv-sector gaan naar ALN en worden verdeeld op grond van de volgende verdeelsleutel: 32,468% voor het Prins Bernhard Cultuur Fonds; 33,766% voor het Oranje Fonds; en 33,766% voor de Stichting Loterijacties Volksgezondheid.

Invoering dagelijkse lotto met en zonder jackpot

Met ingang van 3 september 2006 kent de dagelijkse lotto een volledig andere opzet van zondag tot en met vrijdag. Deze heet voortaan *lotto zonder jackpot* in plaats van *lucky day*. De vorm van het spel is gewijzigd in het voorspellen van 6 getallen uit 39 getallen, getrokken uit een bestand van 45. Doordat tegelijkertijd ook lotto 4/5 is geschrapt wordt het spel lotto voortaan beperkt tot twee varianten, te weten lotto met en lotto zonder jackpot. Op zaterdag blijft de lotto met jackpot gehandhaafd. Op *superzaterdag* (de laatste zaterdag van de maand) worden twee lottotrekkingen met jackpot verricht, waarbij de deelname aan beide lottotrekkingen verplicht is.

Adviezen

Het College heeft in het verslagjaar drie adviezen uitgebracht met betrekking tot De Lotto. Naast een advies ten aanzien van wijziging van het deelnemersreglement met betrekking tot de hiervoor genoemde invoering van lotto met en lotto zonder jackpot, heeft het College nog een advies

uitgebracht ten aanzien van wijziging van het deelnemersreglement in verband met een wijziging in het tarief van de kansspelbelasting van 25% naar 29% over prijzen van meer dan 454 euro. Het derde advies heeft betrekking op verlenging van de geldigheidsduur van de vergunning voor de instantloterij. Aangezien de toenmalige Minister van Justitie ter gelegenheid van eerdere adviezen inzake verlenging van de geldigheidsduur van een verleende kansspelvergunning consequent heeft aangegeven geen gebruik te maken van de aanbevelingen van het College, omdat harmonisering van de vergunningvoorwaarden eerst wordt voorzien ter gelegenheid van de algehele herziening van de Wet op de kansspelen, heeft het College het niet zinvol meer geacht om ter zake de voorliggende verlenging van de geldigheidsduur van de vergunning voor de instantloterij inhoudelijk advies uit te brengen.

Naleving regelgeving

Uit een door Ernst & Young EDP-audit opgesteld controlerapport blijkt ten aanzien van de trekkingswijze van goederenprijzen bij *superzaterdag* en *decemberlotto* dat een speciaal bestand wordt gecreëerd om zeker te stellen dat er precies één hoofdprijs in natura valt. Het College leidt hieruit af dat feitelijk door De Lotto een ten opzichte van een reguliere lottotrekking omgekeerd trekkingsproces wordt uitgevoerd, waarbij naar de opvatting van het College feitelijk niet van een lottotrekking kan worden gesproken, terwijl aan de deelnemers dit wel als zodanig wordt voorgespiegeld. Het is voor het College dan ook helder dat bij deze gesimuleerde lottotrekkingen sprake is van een voor de deelnemer volstrekt ondoorzichtige trekkingsystematiek, waarbij overigens feitelijke prijswinnaars terzijde worden gelegd door De Lotto, in het geval dat door de notaris een niet unieke combinatie wordt getrokken. Nadat het College dit bij brief van 31 mei 2006 onder de aandacht van de Minister van Justitie heeft gebracht, heeft De Lotto besloten de trekkingsystematiek alsnog aan te passen.

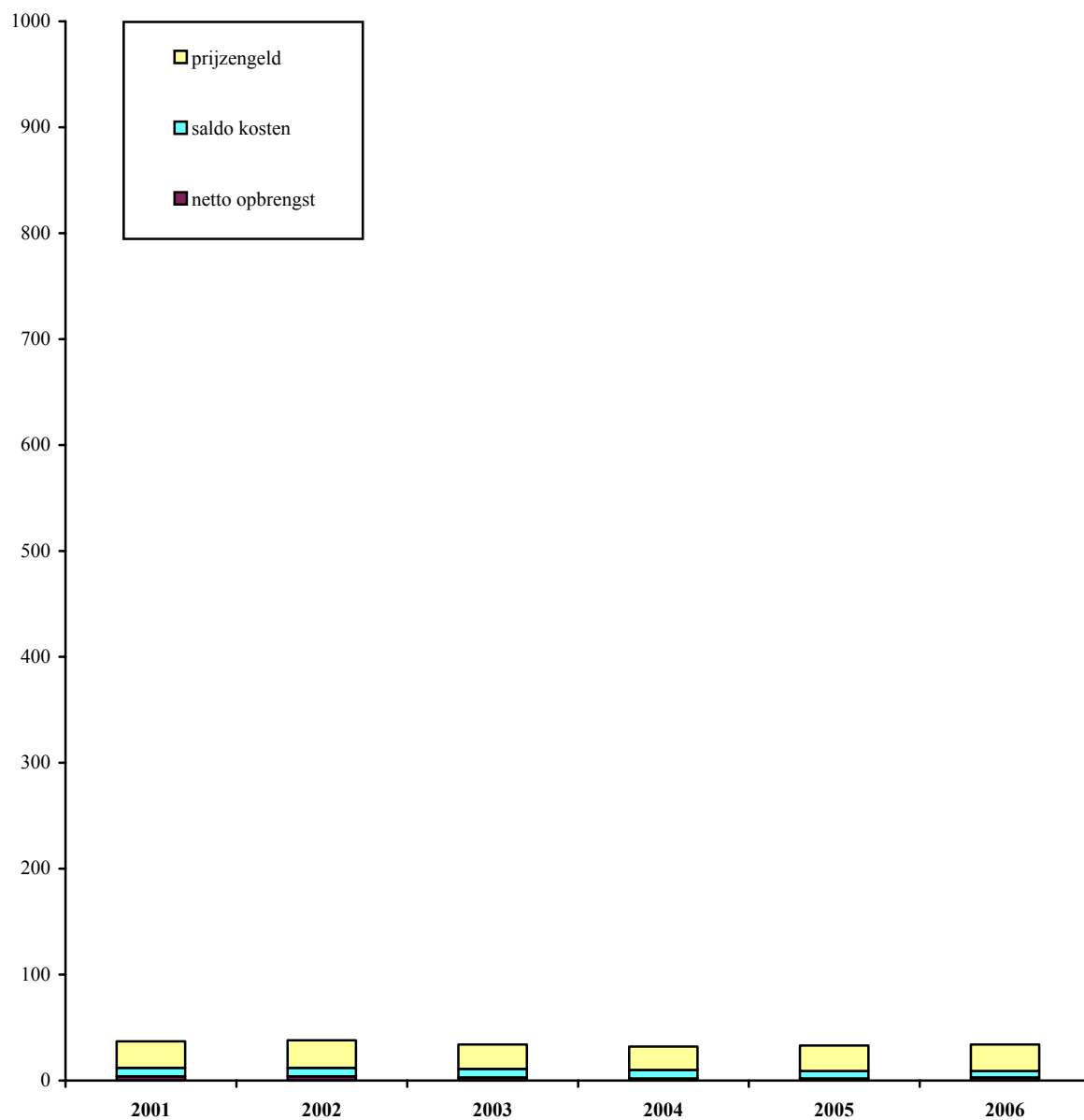
Klachten

Over De Lotto zijn in 2006 8 formele klachten ingediend. Deze hebben betrekking op 8 verschillende onderwerpen: prijstoekenning bij decemberlotto (samenvattend is het College tot de conclusie gekomen dat De Lotto voor wat betreft het ophogen van de jackpot met nul euro bij decemberlotto 2005 niet in strijd heeft gehandeld met het deelnemersreglement, maar dat de wijze van prijstoekenning van de extra prijzen in natura geen grondslag vindt in het deelnemersreglement); een onterecht door De Lotto geregistreerd abonnement, alsmede de noodzaak om dit schriftelijk te moeten opzeggen (De Lotto heeft de klacht alsnog naar tevredenheid afgehandeld); het opzeggen van een abonnement (De Lotto heeft de klacht alsnog naar tevredenheid afgehandeld); het niet automatisch uitbetalen van een gewonnen prijs via internetspelen door De Lotto (betrokkene heeft genoeg genomen met de door De Lotto gegeven uitleg); onduidelijke en onjuiste informatie van De Lotto over de omzetting van bonusloten in samenhang met activering van speltegoed op internet en het automatisch incasseren van daarmee samenhangende bedragen voor extra trekkingen, alsmede de onmogelijkheid om het speltegoed weer te deactiveren (betrokkene heeft genoeg genomen met de door De Lotto gegeven uitleg); misleiding bij het winnen van speltegoed bij de dagelijkse lotto, alsmede het niet beantwoorden van correspondentie hierover door De Lotto (betrokkene heeft genoeg genomen met de door De Lotto gegeven uitleg); het niet adequaat beantwoorden door De Lotto van vragen over een spelaccount en de toegang daartoe (De Lotto heeft de klacht alsnog naar tevredenheid afgehandeld); en dubbele jackpottrekking op superzaterdag (geen strijd met de regelgeving).

Jaargegevens De Lotto 2006	in mln. euro	in %
omzet		
lotto	177,8	64,3
sportprijsvragen	23,2	8,4
euroloterij	15,6	5,6
krasloterij	<u>59,9</u>	<u>21,7</u>
totaal	276,5	100,0
prijzengeld (incl. 20,7 mln. euro kansspelbelasting)	139,5	50,5
spelopbrengst	137,0	49,5
exploitatiekosten	76,9	27,8
netto spelopbrengst	60,1	21,7
diverse baten en lasten	0,9	0,3
netto opbrengst	61,0	22,0
hoogst uitbetaalde lotto-jackpot in 2006 (bruto prijs)	12,4	
totaal aantal verkooppunten ultimo 2006	4.931	
aantal personeelsleden (fte's) ultimo 2006	110	
provisie verkooppunten	20,1	26,2
verwervingskosten	6,4	8,3
netwerkkosten	15,2	19,8
personeelskosten	8,1	10,5
kosten marketing en publiciteit	23,7	30,8
overige bedrijfskosten	<u>3,4</u>	<u>4,4</u>
totaal exploitatiekosten	76,9	100,0
uitkering 2006 aan begunstigen t.b.v.:	61,0	100,0
sport	44,3	72,6
welzijn	6,1	10,0
volksgezondheid	5,4	8,9
cultuur	5,2	8,5

Kerngegevens Scientific Games 2001 t/m 2006
(in miljoenen euro)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
omzet	37	38	34	32	33	34
prijzengeld	25	26	23	22	24	25
spelopbrengst	12	12	11	10	9	9
saldo kosten	8	8	8	8	7	6
netto opbrengst	4	4	3	2	2	3

Scientific Games

Algemeen

De in 1948 ingevoerde totalisator is verantwoordelijk voor het wedden op de uitslag van harddraverijen en paardenrennen. Tot 1986 werd de totalisator georganiseerd door de Stichting Totalisator Nederland. Daarna is de totalisatorvergunning vier maal in andere handen overgegaan. Tot medio 1991 was de vergunning indirect in handen van de Engelse firma Ladbrokes. Vervolgens heeft de Nederlandse Draf- en Rensport (NDR) ongeveer twee jaar de totalisator in eigen beheer gehad, middels de Stichting Paardentotalisator Nederland. NDR is de overkoepelende organisatie die verantwoordelijk is voor het organiseren van de draf- en rensport in Nederland. NDR is daarbij voor een belangrijk gedeelte afhankelijk van de opdrachten van de totalisator. Sedert medio 1993 was de totalisator in handen van de Nederlandse Staatsloterij, middels een honderd procent deelneming in de door de Nederlandse Staatsloterij opgerichte besloten vennootschap Hippo Toto. Per 31 december 1997 heeft de Nederlandse Staatsloterij de deelneming in Hippo Toto b.v. beëindigd. Per 1 januari 1998 zijn de aandelen Hippo Toto b.v. tijdelijk overgedragen aan de Stichting Hippo Toto. Per 1 juli 1998 zijn de aandelen Hippo Toto b.v. door de Stichting Hippo Toto overgedragen aan het Amerikaanse bedrijf Autotote Corporation Inc. en is de naam Hippo Toto b.v. gewijzigd in Autotote Nederland b.v. Per dezelfde datum is aan Autotote Nederland de nieuwe totalisatorvergunning verleend voor de duur van vijf jaren. Medio 2004 is de naam van het bedrijf gewijzigd in Scientific Games Racing b.v. De geldigheidsduur van de vergunning is inmiddels verlengd tot 1 juli 2008.

In 2006 behaalde de totalisator een omzet van 33,8 miljoen euro. Dit is 0,8 miljoen euro hoger (+ 2,4%) dan in het voorgaande jaar. Het aantal afgesloten weddenschappen is gelijk gebleven op 5,6 miljoen, terwijl de inleg per weddenschap is gestegen van gemiddeld 5,90 euro naar gemiddeld 6,00 euro. Onder aftrek van 24,5 miljoen euro aan prijzengeld (inclusief 0,7 miljoen euro kansspelbelasting) en 6,3 miljoen euro aan kosten, leverde dat in 2006 een netto spelopbrengst van 3,0 miljoen euro op. De bijzondere lasten en baten zijn per saldo 0,1 miljoen euro (0,0 miljoen euro voordeel uit afrondingen bij prijsuitbetaling en 0,2 miljoen euro vrijval niet afgehaalde prijzen, verminderd met 0,1 miljoen euro rentekosten), waardoor het bedrijfsresultaat op 3,1 miljoen euro komt. Dit is 1,0 miljoen euro hoger (+ 47,6%) dan het voorgaande jaar. Van de netto opbrengst van 3,1 miljoen euro dient 0,8 miljoen euro (2,5% van de omzet) te worden bestemd voor een aantal specifieke donaties aan charitatieve instellingen en organisaties op het terrein van de paardensport. Verder komt NDR over het verslagjaar een bedrag toe van 2,2 miljoen euro. Aldus resteert een winst van 0,1 miljoen euro, die ten bate komt van Scientific Games Inc. Het geaccumuleerd verlies van Scientific Games Inc. in verband met de deelneming in Scientific Games Racing b.v. bedraagt 5,9 miljoen euro. Scientific Games heeft evenals vorig jaar niet voldaan aan zijn verplichting om binnen vier maanden na afloop van het kalenderjaar zijn goedgekeurde jaarstukken aan het College te zenden. Bovenstaande gegevens zijn ontleend aan de kwartaalrapportages van Scientific Games.

Adviezen

Het College heeft in het verslagjaar één advies uitgebracht met betrekking tot Scientific Games, te weten ten aanzien van het nieuwe totalisatorreglement 2006. Het betreft een

integraal nieuw deelnemersreglement voor de totalisator. Inhoudelijk betreft het evenwel voornamelijk aanpassing van uitvoeringsregels voor deelname aan de totalisator via internet. Hoewel deelname via internet reeds sinds een aanpassing van het totalisatorreglement in februari 2004 mogelijk is, gaat Scientific Games nu pas daadwerkelijk deelname via internet realiseren. Scientific Games acht het uit een oogpunt van transparantie en kenbaarheid voor de deelnemers wenselijk om dit thans gedetailleerd in het totalisatorreglement vast te leggen. Het College is evenwel van opvatting dat de mate van detail waarin de deelname aan de totalisator via internet (alsmede de deelname aan *common pool* spelen) thans word geregeld zal leiden tot hetzij veelvuldige wijzigingen van het reglement dan wel een praktijk die niet strookt met het reglement. Ook overigens kan het voorliggende reglement het College niet overtuigen, vanwege een belangrijk aantal redactionele misslagen, doublures, niet consequente terminologie, alsmede foutieve verwijzingen. Voor wat betreft de door de Minister van Justitie in de adviesaanvraag opgeworpen vraag over de systematiek die wordt toegepast bij het vaststellen van de identiteit bij deelname via internet is het College van opvatting dat de wijze van vaststellen van de identiteit middels een kopie van een geldig identiteitsbewijs in combinatie met een Nederlandse bankrekening een voldoende waarborg vormt voor het tegengaan van deelname onder de leeftijd van 18 jaar.

Naleving regelgeving

Over Scientific Games heeft het College in 2006 geen rapportages uitgebracht inzake naleving van de regelgeving.

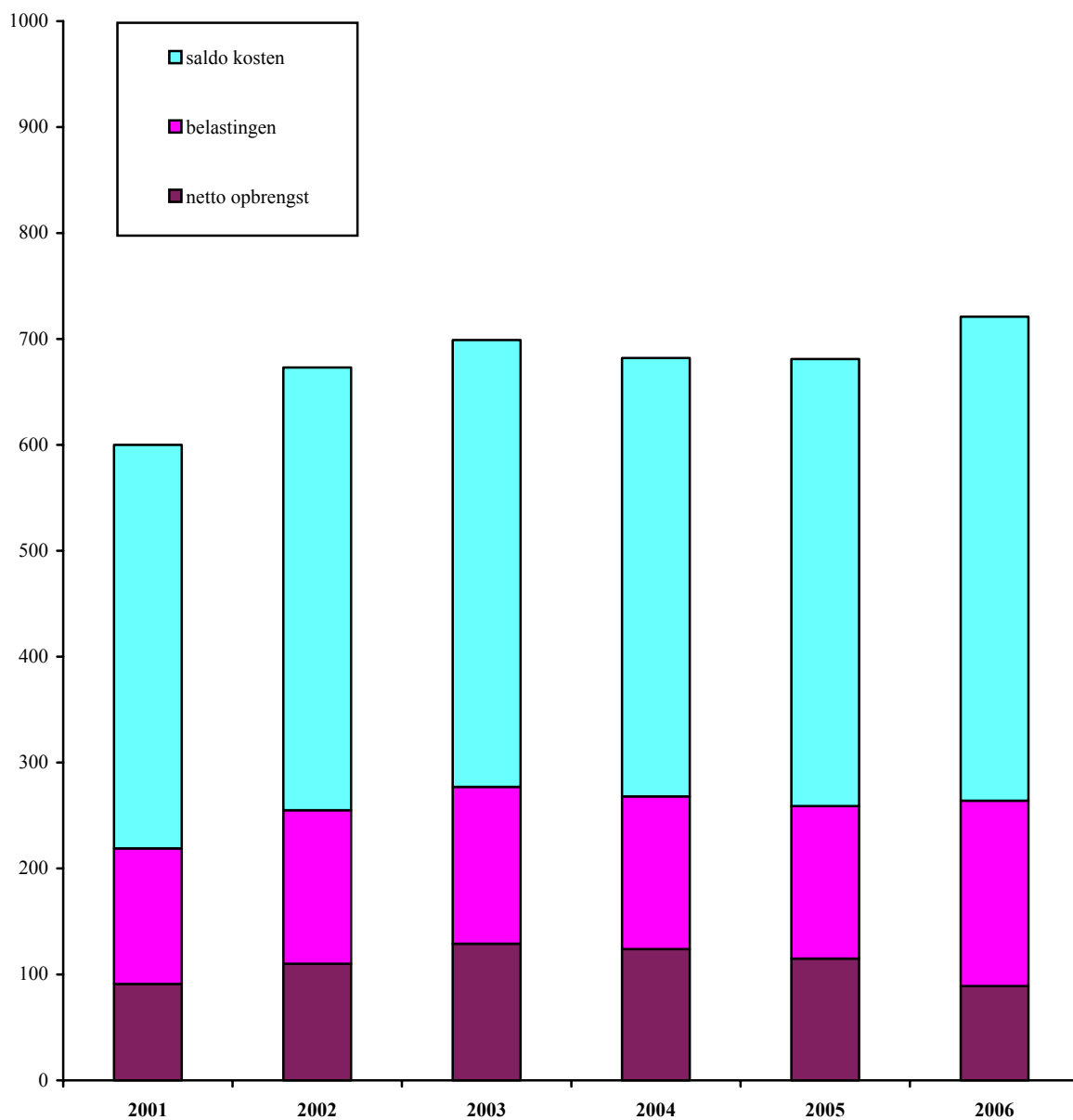
Klachten

Over Scientific Games heeft het College in 2006 geen formele klachten ontvangen.

Jaargegevens Scientific Games 2006	in mln. euro	in %
omzet		
Nederlandse koersen	8,4	24,8
Engelse koersen	8,3	24,6
Duitse koersen	2,0	5,9
Franse koersen	1,3	3,8
Zweedse koersen	4,6	13,6
Amerikaanse koersen	0,4	1,2
Zuid Afrikaanse koersen	5,4	16,0
Korte banen	0,7	2,1
Overige banen	0,8	2,4
V75/V65	<u>1,9</u>	<u>5,6</u>
totaal	33,8	100,0
prijzengeld (incl. 0,7 mln. euro kansspelbelasting)	24,5	72,5
spelopbrengst	9,3	27,5
kosten	6,3	18,6
netto spelopbrengst	3,0	8,9
saldo diverse lasten en baten	0,1	0,3
netto opbrengst	3,1	9,2
omzet Nederlandse koersen	9,1	26,9
omzet buitenlandse koersen	<u>24,7</u>	<u>73,1</u>
	33,8	100,0
aantal wedkantoren / omzet	38	27,4
aantal banen / omzet	3	5,2
aantal wedcafés / omzet	4	0,2
omzet telefoonwedlijn en internet	0,3	0,9
omzet korte banen	<u>0,7</u>	<u>2,1</u>
	33,8	100,0
aantal weddenschappen	5,6 mln.	
gemiddeld aantal personeelsleden hoofdkantoor (fte's) in 2006	28	
kosten banen	0,5	
kosten wedkantoren	2,8	
kosten hoofdkantoor	2,7	
afschrijvingen	<u>0,3</u>	
totaal kosten	6,3	
bedrijfsresultaat:	3,1	
afdracht koninklijke fondsen/paardensector	0,8	2,5
afdracht NDR	2,2	
winst t.b.v. Scientific Games Inc.	0,1	
geaccumuleerde verliezen Scientific Games Inc.	5,9	

Kerngegevens Holland Casino 2001 t/m 2006
(in miljoenen euro)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
spelopbrengst	600	673	699	682	681	721
saldo kosten	381	418	422	414	422	457
belastingen	128	145	148	144	144	175
netto opbrengst	91	110	129	124	115	89
afdrachten	219	255	277	268	259	264

Holland Casino

Algemeen

De Nationale Stichting tot Exploitatie van Casinospelen in Nederland (handelend onder de naam Holland Casino) exploiteert 14 speelcasino's met een personeelsbestand van ruim 4.700 medewerkers. In 2006 is het ingevolge de verleende vergunning toegestaan maximum aantal van 14 casino's bereikt. Er zijn thans casino's gevestigd in Zandvoort (1 oktober 1976), Valkenburg (6 mei 1977), Scheveningen (4 oktober 1979), Rotterdam (29 november 1985), Amsterdam (1 december 1986), Breda (1 oktober 1987), Groningen (4 november 1988), Nijmegen (10 augustus 1989), Eindhoven (13 juni 1993), Schiphol (1 april 1995), Utrecht (30 september 2000), Enschede (28 juni 2002), Venlo (8 maart 2006) en Leeuwarden (1 december 2006).

In 2006 bedraagt de bruto spelopbrengst 721,5 miljoen euro. Dit is 41,0 miljoen euro hoger (+ 6,0%) dan in het voorgaande jaar. De opbrengst bestaat uit spelresultaat tafelspelen (288,6 miljoen euro), opbrengst speelautomaten (354,9 miljoen euro), troncopbrengst (44,0 miljoen euro), entree-ontvangsten (2,0 miljoen euro), horeca-opbrengsten (25,6 miljoen euro) en overige opbrengsten (6,4 miljoen euro). In 2006 telde Holland Casino in totaal 6,9 miljoen bezoeken, met een gemiddelde besteding van 104 euro per bezoek.

In het verslagjaar bedragen de bedrijfslasten van Holland Casino in totaal 457,4 miljoen euro (+ 8,5%). Deze bedrijfslasten bestaan uit personeelskosten (276,4 miljoen euro); operationele kosten (122,8 miljoen euro); afschrijvingen (47,8 miljoen euro); aanloopkosten (5,6 miljoen euro); interestlasten (5,2 miljoen euro); en buitenlandse belastingen (- 0,4 miljoen euro). De totale belastingafdracht in Nederland van Holland Casino bedraagt in het verslagjaar 174,8 miljoen euro. Deze belastingafdracht bestaat uit de per 1 januari 2006 van 33,33% naar 40,85% gestegen kansspelbelasting over het spelresultaat tafelspelen (117,9 miljoen euro), alsmede 19% omzetbelasting over onder andere de opbrengst speelautomaten (gesaldeerd 56,9 miljoen euro). Een en ander leverde in het verslagjaar een netto bedrijfsresultaat op van 89,3 miljoen euro. Dit is 25,1 miljoen euro lager (- 21,9%) dan in het voorgaande jaar. Van deze 89,3 miljoen euro is 85,3 miljoen afgedragen aan het ministerie van Financiën en is 4,0 miljoen euro toegevoegd aan het eigen vermogen van Holland Casino. De totale afdracht van Holland Casino aan de staat (netto opbrengst en belastingen) bedraagt in het verslagjaar 260,1 miljoen euro.

Adviezen

In het verslagjaar heeft het College 3 adviezen uitgebracht met betrekking tot Holland Casino. Naast 2 adviezen inzake wijziging van het spelreglement 2000 Holland Casino in verband met een aantal speltechnische aanpassingen (*multi poker, multi jack, Caribbean stud poker, three card poker en let's play black jack*), heeft het College nog een advies uitgebracht inzake wijziging van de Beschikking casinospelen 1996 ten aanzien van de toelatingseisen van kansspelautomaten.

Anders dan kansspelautomaten bestemd voor opstelling in horeca of speelautomatenhallen, worden speelautomaten bestemd voor opstelling in casino's in de regel voor een internationale markt gefabriceerd. In de praktijk betekent dit dat deze casinoautomaten meerdere instelmogelijkheden kennen. Volgens artikel 7, aanhef en onder d, van de Speelautomatenregeling 2000, dat geldt voor alle kansspelautomaten bestemd voor opstelling waar dan ook, dient het model van een kansspelautomaat te voldoen aan de eis dat indien

componenten, anders dan door de speler om- of uitschakelbaar, aanwezig zijn in elke positie van de componenten voldaan dient te worden aan de toelatingseisen die voor de betreffende kansspelautomaten gelden. De achtergrond van deze bepaling is om te voorkomen dat kansspelautomaten instelmogelijkheden bevatten waarmee niet wordt voldaan aan de toelatingseisen.

Voorzover een automaat bestemd voor opstelling in een casino meerdere instelmogelijkheden kent die alle voldoen aan de Nederlandse toelatingseisen levert dat in de praktijk geen problemen op. Indien evenwel een automaat bestemd voor opstelling in een casino tevens instelmogelijkheden kent die niet voldoen aan de Nederlandse toelatingseisen, kan voor een dergelijke automaat geen modeltoelating worden verstrekt. Het verzoek van Holland Casino komt er dan ook op neer het bepaalde in artikel 7, aanhef en onder d, van de Speelautomatenregeling 2000 niet meer van toepassing te doen zijn op speelautomaten bestemd voor opstelling in casino's. Het College heeft hiertegen in beginsel geen bedenkingen.

De wijze waarop aan dit voorstel uitwerking is gegeven, namelijk door in de Beschikking casinospelen 1996 een uitzondering aan te brengen op artikel 7, aanhef en onder d, van de Speelautomatenregeling 2000 is evenwel naar de opvatting van het College in strijd met de wettelijke systematiek, in het bijzonder de gelaagdheid van de speelautomatenregelgeving. Naar de opvatting van het College kan het gewenste resultaat uitsluitend worden bereikt door wijziging van artikel 7, aanhef en onder d, van de Speelautomatenregeling 2000 zelve, in die zin dat deze bepaling komt te vervallen en de tekst daarvan wordt overgebracht naar zowel artikel 8 als artikel 9 van de Speelautomatenregeling 2000, welke betrekking hebben op respectievelijk kansspelautomaten bestemd voor opstelling in horeca en speelautomatenhallen. Aldus blijft verzekerd dat voor deze opstelplaatsen wel het voorschrift blijft gelden dat kansspelautomaten geen instelmogelijkheden mogen bevatten waarmee niet wordt voldaan aan de toelatingseisen.

Naleving regelgeving

Over Holland Casino heeft het College in 2006 geen rapportages uitgebracht inzake naleving van de regelgeving.

Klachten

Over Holland Casino zijn in 2006 5 formele klachten ingediend. 2 klachten hebben betrekking op een door Holland Casino opgelegd entreeverbod (in beide gevallen heeft het College niet kunnen constateren dat Holland Casino in strijd zou hebben gehandeld met de geldende regelgeving). De overige klachten hebben betrekking op een gewonnen prijs in natura (Holland Casino is betrokkene alsnog tegemoet gekomen); afwijkende spelregels die gehanteerd worden door Holland Casino Schiphol bij het spel black jack (betrokkene heeft genoeg genomen met de door Holland Casino gegeven uitleg); en verondersteld oneerlijk spel door Holland Casino (Holland Casino heeft de klacht naar tevredenheid afgehandeld).

Jaargegevens Holland Casino 2006		in mln. euro	in %
baten			
spelresultaat tafelspelen		288,6	40,0
opbrengst speelautomaten		354,9	49,2
tronc opbrengst / tips		44,0	6,1
entree-ontvangsten		2,0	0,3
horeca-opbrengsten		25,6	3,5
overige opbrengsten		<u>6,4</u>	<u>0,9</u>
totaal		721,5	100,0
belastingen (excl. – 0,4 mln. euro buitenlandse belastingen retour)		174,8	24,2
bedrijfslasten		457,4	63,4
netto opbrengst		89,3	12,4
aantal bezoeken			
	6,9 mln.		
gemiddelde besteding per bezoek			
	104 euro		
aantal speeltafels (excl. 510 multiroulette terminals)		420	
aantal speelautomaten		7.097	
aantal casino's		14	
aantal entreeverboden		4.810	
aantal bezoeksbeperkingen		3.864	
aantal personeelsleden (fte's) ultimo 2006		3.686	
personeelskosten		276,4	60,4
operationele kosten (waarvan 28,2 mln. euro marketing)		122,8	26,9
afschrijvingen		47,8	10,5
aanloopkosten		5,6	1,2
interestlasten		5,2	1,1
buitenlandse belastingen		<u>- 0,4</u>	<u>- 0,1</u>
totaal bedrijfslasten		457,4	100,0
bedrijfsresultaat		264,1	100,0
kansspelbelasting		117,9	44,6
omzetbelasting speelautomaten, gesaldeerd met overige btw-ontvangsten en -betalingen		56,9	21,6
afdracht aan het ministerie van Financiën		85,3	32,3
toevoeging eigen vermogen (saldo is 51,5 mln. euro)		4,0	1,5

DEEL III

BIJLAGEN

Samenstelling van het College van toezicht op de kansspelen

Samenstelling per 31 december 2006

Voorzitter:

mevrouw drs. M.W.M. Vos-van Gortel, oud lid van de Raad van State.

Leden:

drs. J.J. Borking, consultant;

dr. M.W.J. Koeter, universitair hoofddocent Universiteit van Amsterdam;

mr. J.G.H. Krajenbrink, oud burgemeester van Woudenberg;

mr. R.J. Manschot, hoofdofficier van Justitie belast met internationale aangelegenheden;

mevrouw drs. L. van Rijn-Vellekoop, consultant;

mevrouw mr. A. Vrisekoop-Sterk, gecertificeerd NMI mediator.

Secretariaat:

mr. E.A. van Vondelen, secretaris;

drs. P.J.A.M. Geertsen, plaatsvervangend secretaris;

drs. B.M. van Waterschoot, beleidsmedewerker;

mevrouw S.K. Moehamadkasbi, secretaresse.

Uitgavenoverzicht 2005-2007 (in euro)

Budget/ ksrt	omschrijving	realisatie 2005	realisatie 2006	raming 2007
	personeel			
10**/11**				
13**/18**	ambtelijk personeel	272.277	271.404	275.000
192*	zittings/vacatiegelden	25.590	24.905	30.000
193*	uitzendkrachten	0	0	0
199*	overige personeelskosten	4.468	2.731	2.000
	totaal personeel	302.335	299.040	307.000
	materieel			
201*	huisvesting	51.873	51.297	53.000
202*/2810	bureaunkosten	15.196	16.779	18.000
203*	reis- en verblijfkosten	20.168	15.704	18.000
204*	documentatiekosten	1.212	891	1.000
205*	voorlichtingskosten	6.305	6.308	7.000
21**	onderhoud en exploitatie	434	548	1.000
321*	aanschaf kantoorautomatisering	436	2.514	0
3999	aanschaf overig	0	0	0
	totaal materieel	95.624	94.041	98.000
	programma			
242*/2999	externe deskundigen, onderzoeken, symposia, etc.	76.121	72.741	63.000
	totaal programma	76.121	72.741	63.000
	TOTAAL GENERAAL	474.080	465.822	468.000

Toelichting uitgavenoverzicht 2005-2007

Algemeen

Beheersmatig ressorteert het College onder het ministerie van Justitie. De ter zake gemaakte beheersafspraken tussen ministerie en College zijn hierna opgenomen. Het budget van het College – dat ingevolge de beheersafspraken in beginsel 453.780 euro (1.000.000 gulden) bedraagt – is een integraal budget. De secretaris van het College is de budgethouder. Alle uitgaven ten behoeve van het College en het daaraan verbonden secretariaat (apparaatskosten en programmakosten) komen ten laste van dit budget.

Op kasbasis is in 2006 een bedrag van 465.822 euro ten laste gekomen van het budget van het College. Dit bedrag is iets lager dan de raming conform het jaar- en bestedingsplan 2006 (468.000 euro), en blijft ruim binnen de definitieve budgettaire kaders voor 2006 (476.000 euro).

Personeel

De formatie van het secretariaat van het College bestaat uit 4 fte. De post ambtelijk personeel komt daarmee op een bedrag van 271.404 euro. De zittings/vacatiegelden bedragen 24.905 euro. De hoogte van de vergoedingen voor de leden van het College is goedgekeurd bij brief van de toenmalige Staatssecretaris van Justitie d.d. 12 december 2000 en bedraagt 250 euro per vergadering of bijgewoonde activiteit voor de leden en 375 euro per vergadering of bijgewoonde activiteit voor de voorzitter. In 2006 heeft het College elf maal vergaderd. De reiskosten van de Collegeleden zijn, tezamen met de reiskosten van het secretariaat, opgenomen onder de materieelkosten, ten bedrage van 15.704 euro. De kosten verbonden aan een in het kader van het 10-jarig bestaan van het College gehouden studiereis naar Las Vegas (24.867 euro) zijn opgenomen onder de programmakosten.

Materieel

Het (secretariaat van het) College is gehuisvest in een kantoorappartementengebouw aan het Lange Voorhout te Den Haag. De kosten hiervan bedragen in 2006 51.297 euro. Door bemiddeling van de Rijksgebouwendienst is oorspronkelijk een huurovereenkomst aangegaan voor in totaal vijf jaren. In 2001 is een nieuwe huurovereenkomst voor het kantoorappartement getekend. De overeenkomst is aangegaan voor de duur van drie jaar, ingaande op 1 april 2001, met een verlengingsoptie voor drie jaar. Deze overeenkomst kan worden beëindigd met een opzeggingstermijn van 12 maanden. De bureau- en overige materieelkosten (exclusief reiskosten) bedragen in 2006 27.040 euro.

Programma

De uitgaven aan programmakosten bedragen in 2006 72.741 euro. Deze uitgaven hebben betrekking op een (vervolg)onderzoek naar kansspelen via nieuwe media (afgerond in de 3^e viermaandsperiode van 2005), een rechtsvergelijkend onderzoek naar het toezicht op kansspelen in Europa (afgerond in de 3^e viermaandsperiode van 2005), het op 16 januari 2006 gehouden seminar ter gelegenheid van het 10-jarig bestaan van het College, een in het kader van het 10-jarig bestaan van het College gehouden studiereis naar Las Vegas van 12 tot 17 november 2006, alsmede een onderzoek naar poker in Nederland (af te ronden in de 2^e viermaandsperiode van 2007).

Beheersafspraken tussen ministerie van Justitie en College van toezicht op de kansspelen

1. Het College van toezicht op de kansspelen is een op 1 januari 1996 ingesteld onafhankelijk toezicht- en adviesorgaan. Het College heeft een eigen wettelijk statuut (Titel VIa van de Wet op de kansspelen). Het College bestaat uit zeven door de Kroon benoemde onafhankelijke leden en wordt bijgestaan door een ambtelijk secretariaat.
2. Het secretariaat is voor de inhoudelijke uitoefening van zijn taak uitsluitend verantwoording schuldig aan het College (artikel 36 van de Wet op de kansspelen). Het secretariaat is beheersmatig een onderdeel van het bestuursdepartement (Directoraat-Generaal Preventie, Jeugd en Sancties).
3. De secretaris van het College is budgethouder. De Directie Bedrijfsvoering en Ondersteuning Bestuursdepartement (DBOB) ondersteunt de budgethouder facilitair. Daarnaast vindt de financiële ondersteuning plaats door de Directie Financieel-Economische Zaken (DFEZ). DFEZ houdt een maandelijks staat bij met een overzicht van de uitputting en de restant-verplichtingen per kostensoort. De budgethouder zorgt voor tijdige en correcte aanlevering van de facturen. DFEZ zorgt voor tijdige en correcte betaling daarvan.
4. Het College heeft in beginsel een jaarlijks budget van 1 miljoen gulden ter beschikking (zie hiervoor de paragraaf 'financiële gevolgen' in de memorie van toelichting bij de instellingswet, Kamerstukken II, 1993-1994, 23 605, nr. 3, blz. 3). Alle uitgaven ten behoeve van het College en het daaraan verbonden secretariaat (apparaatskosten en programmakosten) komen ten laste van dit budget.
5. Het College dient jaarlijks voor 1 september een jaar- en bestedingsplan voor het daaropvolgende kalenderjaar ter goedkeuring in (zie artikel 22 van het Besluit College van toezicht op de kansspelen, Stb. 1995, 595).
6. Het College is gerechtigd uitgaven te doen in overeenstemming met het goedgekeurde jaar- en bestedingsplan.
7. De financiële controle op de uitgaven berust, evenals bij andere onderdelen van het ministerie van Justitie, bij de Departementale Accountantsdienst.
8. De budgethouder stelt in het kader van de planning- en controlcyclus van het ministerie van Justitie telkens per vier maanden een verslag op dat een verantwoording bevat met betrekking tot de uitgaven.
9. Ten aanzien van zijn werkzaamheden als onafhankelijk toezicht- en adviesorgaan legt het College ingevolge artikel 33, derde lid, van de Wet op de kansspelen één maal per jaar publiekelijk verantwoording af. Dit geschiedt in het jaarverslag dat door het College ieder jaar uiterlijk 1 juli wordt uitgebracht.

Den Haag, 22 december 2000

w.g. drs. M.W.M. Vos-van Gortel,
voorzitter van het College van toezicht op de kansspelen

w.g. drs. E.J. Mulock Houwer,
Directeur-Generaal Preventie, Jeugd en Sancties

Herziene procedureregels klachtenafhandeling

1. Klachten kunnen alleen worden ingediend over de vergunninghouders waar het College toezicht op houdt. Dit zijn: Nederlandse Staatsloterij, BankGiroLoterij, SponsorBingo Loterij, Nationale Postcode Loterij, Zorgloterij, De Lotto, Autotote en Holland Casino.
2. Het College neemt klachten in beginsel alleen in behandeling indien de klager zich in eerste instantie tot de betreffende vergunninghouder heeft gewend. Zonodig wordt de klacht eerst ter behandeling doorgezonden naar de desbetreffende vergunninghouder.
3. Het College neemt klachten alleen in behandeling indien deze schriftelijk worden ingediend, voorzien van de naam en de adresgegevens van de klager, alsmede diens handtekening.
4. Klachten met betrekking tot het voldoen van de inleg, de aanspraak op premies of prijzen of andere civielrechtelijke geschillen worden in beginsel doorverwezen naar de burgerlijke rechter.
5. Klachten over trekkingsprocedures of het toevalskarakter van een spel worden in beginsel doorverwezen naar het Nederlands Meetinstituut (NMI), waar deze belast is met de technische controle, of naar de verantwoordelijke notaris.
6. Klachten over de bestemming en verdeling van de opbrengst worden in beginsel terugverwezen naar de desbetreffende vergunninghouder, aangezien het toezicht van het College zich niet uitstrekt tot de besteding van de opbrengst door de begunstigen.
7. Ingeval van klachten over de interpretatie of naleving door een vergunninghouder van de regelgeving inzake kansspelen, legt het College de klacht voor aan de desbetreffende vergunninghouder met het verzoek om een reactie.
8. Indien daartoe aanleiding is, legt het College de reactie van de desbetreffende vergunninghouder ter commentaar aan de klager voor, waarna het commentaar zonodig aan de vergunninghouder wordt voorgelegd.
9. De klager en de desbetreffende vergunninghouder, alsmede in voorkomende gevallen de verantwoordelijke bewindslieden, worden in kennis gesteld van het ter zake door het College ingenomen standpunt.
10. Het College neemt jaarlijks in het jaarverslag een overzicht op van de in het verslagjaar afgedane klachten.

aldus vastgesteld in de 83^e vergadering van het College d.d. 9 december 2002

Overzicht van in 2006 uitgebrachte adviezen op grond van artikel 34 van de Wet op de kansspelen

1. advies nr. C.064/06 d.d. 18 januari 2006 inzake wijziging spelreglement 2000 Holland Casino (Multi Jack, Caribbean Stud Poker, Three Card Poker en Let's Play Black Jack)
(adviesaanvragen Justitie d.d. 22 december 2005, kenmerk 5395282/05/DSP, en 5 en 9 januari 2006, kenmerk 5397027/06/DSP en 539744/06/DSP)
2. advies nr. C.189/06 d.d. 23 februari 2006 inzake wijziging deelnemersreglement De Lotto (tarief kansspelbelasting)
(adviesaanvraag Justitie d.d. 23 januari 2006, kenmerk L.O. 640/0073/0653060)
3. advies nr. C.192/06 d.d. 23 februari 2006 inzake herschikking begunstigen Nationale Goede Doelen Loterijen
(adviesaanvragen Justitie d.d. 13 januari 2006, kenmerk L.O. 890/0098/0653059, en 7 februari 2006, kenmerk L.O. 700/0088/0653062)
4. advies nr. C.195/06 d.d. 23 februari 2006 inzake wijziging deelnemersreglement BankGiro Loterij (dubbelkanslot)
(adviesaanvraag Justitie d.d. 15 december 2005, kenmerk L.O. 700/0088/5393511)
5. advies nr. C.268/06 d.d. 23 maart 2006 inzake wijziging Beschikking casinospelen 1996
(adviesaanvraag Justitie d.d. 12 januari 2006, kenmerk 5398411/06/DSP)
6. advies nr. C.271/06 d.d. 23 maart 2006 inzake wijziging spelreglement 2000 Holland Casino (Multi Poker)
(adviesaanvraag Justitie d.d. 7 maart 2006, kenmerk 5408029/06/DSP)
7. advies nr. C.274/06 d.d. 23 maart 2006 inzake verlenging geldigheidsduur vergunning instantloterij en wijziging deelnemersreglement instantloterij
(adviesaanvraag Justitie d.d. 14 maart 2006, kenmerk L.O. 640/0073/0653113)
8. advies nr. C.370/06 d.d. 26 april 2006 inzake wijziging deelnemersreglementen Nationale Goede Doelen Loterijen
(adviesaanvragen Justitie d.d. 15 maart 2006, kenmerk L.O. 890/0098/0653114, en 5 april 2006, kenmerk L.O. 890/0098/06053143)
9. advies nr. C.710/06 d.d. 28 juni 2006 inzake wijziging deelnemersreglement De Lotto (lotto met en zonder jackpot)
(adviesaanvraag Justitie d.d. 22 mei 2006, kenmerk L.O. 640/0073/06053216)
10. advies nr. C.989/06 d.d. 18 oktober 2006 inzake wijziging deelnemersreglement Nederlandse Staatsloterij
(adviesaanvraag Justitie d.d. 19 september 2006, kenmerk 5442767/06/DSP)
11. advies nr. C.1117/06 d.d. 23 november 2006 inzake wijziging deelnemersreglementen Nationale Goede Doelen Loterijen
(adviesaanvragen Justitie d.d. 23 oktober 2006, kenmerk L.O. 890/0098/0653373, en 7 november 2006, kenmerk L.O. 730/0002/06053387)
12. advies nr. C.1181/06 d.d. 20 december 2006 inzake Totalisatorreglement 2006
(adviesaanvraag Justitie d.d. 7 december 2006, kenmerk 5454181/06/DSP)

Samenvatting inventarisatie van toezichtarrangementen in Europa

Doel en opzet van het onderzoek

Het kabinet heeft in 2000 besloten dat het wenselijk is een nieuw orgaan op te richten dat operationeel toezicht houdt op de landelijke kansspelvergunninghouders. De Minister van Justitie heeft aangegeven dat hij het toezicht op de kansspelen graag onder zijn directe verantwoordelijkheid wil positioneren. Het College van toezicht op de kansspelen pleit daarentegen voor het handhaven van een zelfstandig bestuursorgaan voor de uitoefening van het toezicht. Tegen de achtergrond van deze discussie wenst het College inzicht te krijgen in de verschillende vergunningssystemen en met name toezichtconstructies die in Europa van toepassing zijn op de kansspelmarkt. Bovendien wil het College per constructie de voor- en nadelen in kaart brengen. Dit onderzoek dient dit inzicht te verschaffen.

Het onderzoek bestond uit een enquête onder toezichthouders in alle 22 landen die bij het Gaming Regulators European Forum (GREF) zijn aangesloten. Vervolgens zijn in zes landen de uitkomsten van de enquête verdiept door middel van deskresearch en interviews.

Organisatie van het toezicht op kansspelen in Europa

In het onderzoek zijn verschillende organisatietypen onderscheiden waarin het toezicht op kansspelen kan worden ingedeeld. Deze typen lopen uiteen van een volledig onafhankelijke toezichthouder tot het uitvoeren van toezichtstaken binnen een ministerie zonder een aparte afdeling. Niet altijd zijn de scheidslijnen tussen de verschillende vormen even scherp te trekken, maar in grote lijnen zijn de Europese toezichthouders in de genoemde modellen te plaatsen. In de onderstaande tabel is de verdeling weergegeven.

Tabel S1 Wijze waarop toezicht organisatorisch is geregeld

	Aantal	%
De toezichtstaken worden binnen een ministerie uitgevoerd. Hiervoor is geen aparte afdeling aanwezig	9	31%
De toezichtstaken worden binnen een aparte afdeling van een ministerie uitgevoerd	7	24%
De toezichtstaken worden door een buitendienst van een ministerie uitgevoerd	1	3%
De toezichtstaken zijn ondergebracht bij een agentschap/inspectiedienst van een ministerie	4	14%
De organisatie is te typeren als een zelfstandig en onafhankelijk toezichtsorgaan	6	21%
Anders	2	7%
Totaal	29	100%

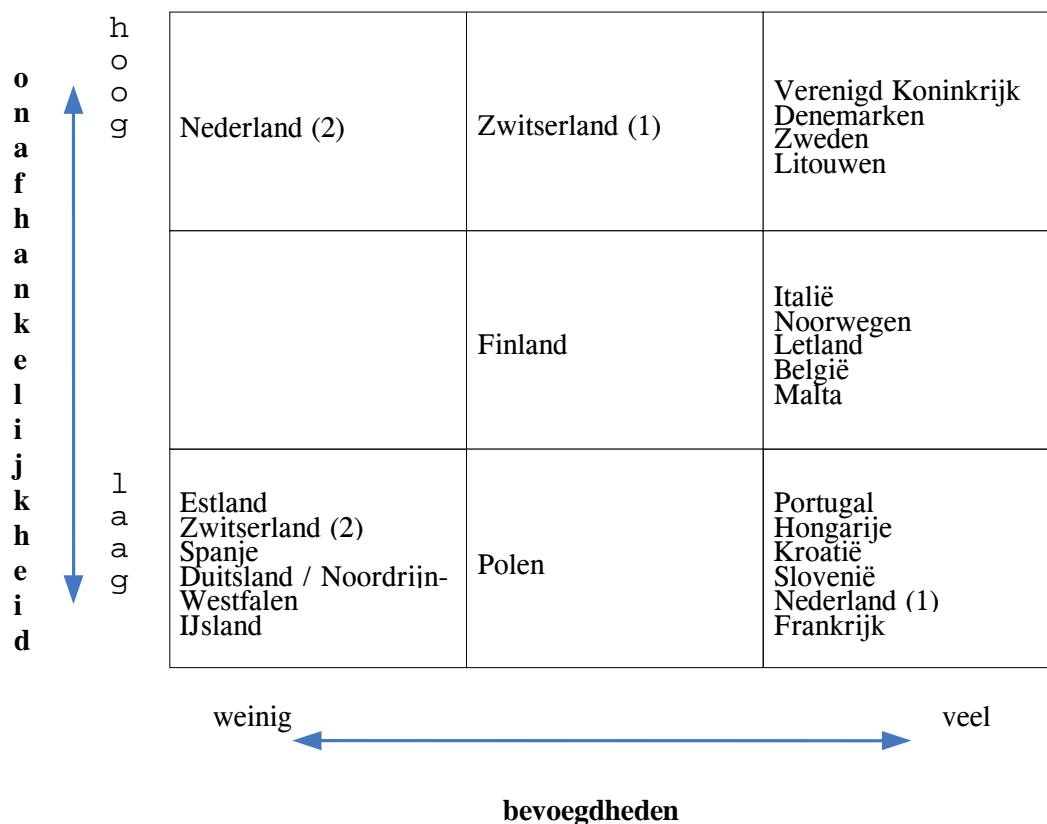
Uit het overzicht blijkt dat het toezicht op kansspelen vaak binnen een ministerie wordt uitgevoerd. Een agentschap/inspectiedienst en een zelfstandig toezichtsorgaan komen iets

minder vaak voor. Het relatief lage aantal zelfstandige toezichthouders is voor een deel te verklaren doordat in landen met een onafhankelijke toezichthouder nog altijd een deel van de toezichtstaken bij het ministerie ligt. Soms zijn deze toezichtstaken afgebakend per markt (in Zwitserland is de onafhankelijke toezichthouder verantwoordelijk voor de casino's, het Ministerie van Justitie voor de loterijen). In andere gevallen is een functioneel onderscheid gemaakt in het type taken. Zo ligt bijvoorbeeld het tweedelijns toezicht op lokale overheden bij het ministerie.

Om een snel inzicht te geven in de bevoegdheden van toezichthouders in Europa is hieronder een matrix gepresenteerd. Naast de bevoegdheden is hierin ook de mate van onafhankelijkheid ten opzichte van het ministerie weergegeven. Een hoge onafhankelijkheid staat qua organisatietype voor een ZBO. Bij een land dat is ingedeeld bij de lage onafhankelijkheid is sprake van toezicht door een afdeling van een ministerie of een inspectiedienst. Tussenvormen zijn commissies die weliswaar zelfstandige opereren, maar waar de betrokken ministeries wel invloed op het beleid kunnen uitoefenen. Op deze wijze ontstaat in één oogopslag inzicht in de stand van zaken per land.

In de figuur zijn Zwitserland en Nederland twee keer vermeld. Gezien de grote verschillen tussen de aanwezige toezichthouders kon niet worden volstaan met één vermelding.

Figuur S1 Indeling toezichthouders op basis van hun positionering en bevoegdheden

Relatie met de minister

De positionering van de organisatie is bepalend voor de invulling van de relatie met de minister. Zolang het toezicht onder directe invloed en verantwoordelijkheid van de minister is geplaatst is de relatie helder. De beleidsverantwoordelijke minister stuurt aan en is volledig verantwoordelijk voor alle beslissingen die in het kader van het toezicht zijn genomen. De relatie tussen de minister en toezichthouder speelt vooral een rol bij een toezichthouder die op afstand opereert. Met name een ZBO is binnen de kaders van de wet volledig zelfstandig. De minister kan in de onderzochte landen bij ZBO's alleen op hoofdlijnen aanwijzingen geven. Daarnaast is er in enkele landen voor gekozen de vergunningverlening niet of beperkt te laten uitvoeren door de toezichthouder.

De onafhankelijkheid is bij vrijwel alle onafhankelijke toezichthouders wettelijk verankerd. Doorgaans in de kansspelwetgeving, maar soms ook in de grondwet, is deze onafhankelijkheid vastgelegd. Dat een toezichthouder volledig zelfstandig opereert wil niet zeggen dat hijzelf niet onder toezicht staat. Zij dienen in de onderzochte landen doorgaans een jaarplan en een jaarverslag op te stellen waarmee zij verantwoording afleggen aan de minister. Daarnaast staan de toezichthouders vaak onder controle van een equivalent van de Algemene Rekenkamer en het parlement. Op deze wijze wordt gecontroleerd of de toezichthouder daadwerkelijk volgens het wettelijk kader opereert.

Omvang van de organisatie

De omvang van toezichthouders (zowel qua formatieplaatsen als het beschikbare budget) is zeer uiteenlopend. Er zijn verschillende toezichthouders met meer dan 100 FTE en een omvangrijk budget. Daarnaast zijn er landen waarin geen aparte formatieplaatsen en budgetten voor de toezichtstaken zijn te onderscheiden. Gemiddeld houden per toezichthouder 32 FTE zich bezig met toezicht op kansspelen. Het gemiddelde budget (niet in alle gevallen is sprake van een apart budget) bedraagt € 4,2 miljoen. Het budget is vaak (bij 55%) afkomstig uit middelen van de verantwoordelijke ministeries.

Het aantal medewerkers in Nederland dat zich met de toezichtstaken bezighoudt, is relatief laag in vergelijking met de onderzochte landen. Bij het Projectbureau kansspelen van het Ministerie van Justitie zijn 10 FTE en bij het College 4 FTE aanwezig. Niet al deze medewerkers zijn bovendien direct betrokken bij de uitvoering van het toezicht. In de onderzochte landen in de casestudies houden zich beduidend meer mensen bezig met de uitvoering van het toezicht. Dit aantal is noodzakelijk omdat op diverse terreinen deskundigheid van specialisten is vereist. Daarnaast vraagt regionaal toezicht – zeker in grote landen – om voldoende inspecteurs ter plaatse. Voor een deel is het relatief lage aantal betrokkenen in Nederland te verklaren door de delegatie van toezichtstaken aan het private toezichtbedrijf Verispect. Verispect heeft 15 mensen in dienst (14 inspecteurs en een manager) die zich met toezicht op kansspelen bezighouden. Nederland is overigens het enige onderzochte land waar de inspecties volledig door een private organisatie worden uitgevoerd.

Achtergronden van de inrichting van het toezicht

De keuze voor een specifiek model kan afhankelijk zijn van vele elementen. Om een mogelijke verklaring voor de organisatie van toezicht te kunnen geven, zijn verschillende

contextfactoren te onderscheiden: de bestuurlijk-institutionele setting (de wijze waarop in een land in het algemeen toezicht wordt georganiseerd en uitgevoerd), de beleidscontext (de beleidsfilosofie van de overheid ten aanzien van de kansspelmarkt) en de kansspelmarkt (de omvang van de kansspelmarkt en de mate waarin de overheid zelf invloed kan uitoefenen op de eigen opbrengsten).

Op basis van de enquêteresultaten blijkt zowel het kansspelbeleid als de kansspelmarkt geen duidelijke relatie te hebben met de wijze waarop toezicht is georganiseerd. Ook de omvang van de kansspelmarkt of de mate waarin de overheid baat heeft bij opbrengsten uit kansspelen leiden niet duidelijk tot een bepaald type toezichthouder. Uit de casestudies blijkt de verklaring vaak een mix van een historisch gegroeide situatie, bestuurlijke-institutionele factoren en politieke compromissen te zijn. In landen als Zweden en het Verenigd Koninkrijk zijn onafhankelijke toezichthouders actief. Deze passen goed in de daar heersende bestuurscultuur waarin toezicht bijna altijd op afstand van het ministerie wordt uitgevoerd. In Portugal daarentegen is het plaatsen van toezicht op afstand van het verantwoordelijke ministerie een onbekend fenomeen. Toezicht vindt veelal plaats door inspectiediensten die een nauwe relatie met de minister onderhouden.

Activiteiten en instrumenten van toezichthouders

Naast toezicht kunnen advisering, vergunningverlening en voorlichting tot de activiteiten van toezichthouders behoren. Dit geldt voor bijna alle toezichthouders in het onderzoek. Voor het uitvoeren van deze activiteiten staan toezichthouders verschillende instrumenten ter beschikking. Deze kunnen variëren van administratief toezicht tot het controleren van kansspelapparatuur. Toezichthouders beschikken doorgaans over meerdere instrumenten.

Tabel S2 Aanwezig toezichtinstrumentarium bij toezichthouders

	Aantal	%
Administratief toezicht	24	86%
Inspectie ter plaatse	19	68%
Financieel toezicht	18	64%
Technische inspectie	14	50%
On-line monitoring	9	32%
Anders	10	36%
Totaal	28	100%

Meerdere antwoorden mogelijk

Deelmarkten waarop toezicht wordt gehouden

In de onderzochte landen maakt de wetgever doorgaans onderscheid tussen verschillende vormen van kansspelen. Met name de tweedeling tussen de “hardere” vormen van kansspelen als casinospelen en speelautomaten enerzijds en loterijen en weddenschappen anderzijds is vaak terug te vinden. Bij veel landen is dit zichtbaar in aparte wetgeving voor kansspelen (waar dan casino’s en ook regelmatig speelautomaten onder vallen) en aparte loterijwetgeving. Het wettelijke kader voor de beide typen kansspelen verschilt met name door een andere vorm van regulering en vaak ook een andere wijze van toezicht.

Voor casinospelen gelden de strengste voorwaarden en het meest intensieve toezicht. De voorwaarden voor speelautomaten zijn in de regel minder strikt. Wel wordt deze markt in veel landen als een probleem ervaren vanwege de laagdrempeligheid en de grote spreiding over diverse gelegenheden. Strikt toezicht wordt hierdoor bemoeilijkt. Enkele onderzochte landen hebben recent de vergunningverlening voor automaten gewijzigd. In Zweden is de vergunningverlening van gemeentelijk niveau naar de Gaming Board verplaatst. België kent sinds enige jaren een nieuw, streng regime van vergunningseisen voor de speelautomatensector. In Noorwegen wordt de commerciële exploitatie van speelautomaten vanaf 1 januari 2006 verboden. Voor loterijen gelden ten slotte de minst strikte eisen. Dit laatste heeft niet alleen te maken met het minder verslavende karakter van loterijen, maar ook met de veel overzichtelijkere markt. Meestal is slechts één (of beperkt aantal) aanbieder(s) van loterijen toegestaan. Bovendien zijn dat vaak (geprivatiseerde) staatsbedrijven.

Sancties

De onderzochte toezichthouders concentreren zich in principe op het legale aanbod van kansspelen. Bij constatering van een overtreding bij een vergunninghouder kan de toezichthouder op basis van het wettelijk kader middelen inzetten om naleving van de wetgeving af te dwingen. In de meeste onderzochte landen zijn de sancties het tijdelijk of permanent intrekken van de vergunning. Deze intrekking wordt overigens voorafgegaan door een waarschuwing. Intrekking van een vergunning is een zware sanctie die in de meeste landen zeer beperkt wordt toegepast. België kent als tussenvorm een tijdelijk exploitatieverbod voor enkele toestellen.

Naast intrekking van de vergunning bestaat in enkele landen ook de mogelijkheid tot het opleggen van bestuurlijke boetes. Zowel in Zweden als Zwitserland kan de toezichthouder een boete opleggen. In Zwitserland bedraagt deze boete bijvoorbeeld maximaal driemaal de opbrengst die uit de gemaakte overtreding is verworven of - als deze niet is vast te stellen - 20% van de bruto spelopbrengst. Strafrechtelijk optreden is op dit moment in de onderzochte landen een taak van politie en justitie. De nieuwe Gambling Commission in het Verenigd Koninkrijk kan wel zelfstandig strafrechtelijk op gaan treden.

Voor- en nadelen verschillende toezichtsmodellen

Bij het benoemen van voor- en nadelen van de verschillende organisatiemodellen bleek voor respondenten slechts één fundamenteel onderscheid relevant: de mate van onafhankelijkheid ten opzichte van het ministerie. Dit is het onderscheidende criterium. Het oordeel van respondenten spitste zich daardoor toe op twee modellen. Het ene model is een onafhankelijke toezichthouder, het andere een toezichthouder die onderdeel uitmaakt van het ministerie (ongeacht of dit een inspectiedienst, agentschap of afdeling is). Op basis van dit onderscheid zijn door respondenten de (in hun perceptie) belangrijkste voor- en nadelen van deze modellen genoemd.

Het belangrijkste voordeel van een onafhankelijk toezichthouder is volgens respondenten dat er binnen de overheid een duidelijke scheiding is tussen de financiële belangen bij de opbrengsten en het toezicht op de markt. De overheid kan zo geen directe sturing geven aan het toezicht om hiermee de eigen opbrengsten te beïnvloeden. Door deze scheiding is duidelijk wie verantwoordelijk is voor het beleid en wie voor de uitvoering van het toezicht. Een

mogelijke schijn van belangenverstrengeling wordt tegengegaan en de transparantie voor de buitenwacht is groot. Aanvullend op dit principiële aspect noemen respondenten nog enkele andere voordelen: de organisatie opereert in een stabiele context omdat politieke beïnvloeding ontbreekt, de politiek kan niet worden aangesproken op het falen van toezicht in een politiek gevoelige markt en een onafhankelijke toezichthouder heeft meer mogelijkheden een kwalitatief hoogwaardige organisatie in te richten.

Belangrijkste voordeel van toezicht dat direct onder het ministerie is gepositioneerd, is volgens respondenten de grotere flexibiliteit. Het is mogelijk snel in te springen op politiek ongewenste ontwikkelingen. In het toezicht kunnen dan direct de gewenste accenten worden gelegd. Een ander genoemd voordeel is dat de minister ook daadwerkelijk instrumenten heeft om invloed uit te oefenen op het beleidsterrein waarvoor hij ook politiek verantwoordelijk is.

De nadelen van de verschillende modellen zijn niet apart vermeld. Het voordeel van het ene model is tegelijkertijd het nadeel van het andere model.

Keuze voor onafhankelijk toezicht of positionering bij ministerie

Bij de inrichting van het toezicht dient ongeacht de uiteindelijke keuze voor een organisatietype aandacht te zijn voor enkele door respondenten genoemde vereisten. Ten eerste is een goed geëquipeerde toezichthouder met voldoende mensen, middelen en instrumenten een basisvoorwaarde voor goed toezicht. Een complexe en innovatieve markt als die van kansspelen vraagt om voldoende menskracht en deskundigheid op diverse terreinen. Verschillende toezichthouders pleiten daarnaast voor het zoveel mogelijk concentreren van toezicht op de verschillende kansspelmarkten bij één partij. Hierdoor wordt voorkomen dat op kansspelmarkten die onderling concurreren verschillende toezichtregimes gelden. Als laatste is de aanwezigheid van voldoende dwangmiddelen van belang. Hiermee wordt vooral bedoeld op de mogelijkheid tot het opleggen van een bestuurlijke boete en een goede samenwerking met betrokken organisaties bij strafrechtelijke vervolging.

De genoemde voorwaarden zijn in principe in meerdere organisatievormen te realiseren. Als aan de voorwaarden is voldaan, is de keuze voor een toezichthouder onder het ministerie of een onafhankelijke organisatie vooral afhankelijk van de heersende bestuurscultuur en de politieke voorkeur. Landen met een onafhankelijke toezichthouder of een inspectiedienst hebben een traditie waarin toezicht vooral op dergelijke wijze wordt georganiseerd. Er zijn ook landen (waaronder Nederland) waarin meerdere organisatievormen gangbaar zijn. In deze landen geeft het belang dat op politiek niveau aan de hierboven genoemde voor- en nadelen wordt toegekend de doorslag bij de keuze.

Titel VIa van de Wet op de kansspelen (College van toezicht op de kansspelen)

TITEL VIa

College van toezicht op de kansspelen

Artikel 33

1. Er is een College van toezicht op de kansspelen, hierna het College genoemd.
2. Het College heeft tot taak Onze Minister van Justitie en Onze ministers wie het mede aangaat, te adviseren alsmede desgevraagd de inlichtingen te verstrekken die nodig zijn voor de beoordeling van de uitvoerbaarheid van voorgenomen wettelijke voorschriften en algemene beleidsvoornemens, voor zover deze betrekking hebben op kansspelen.
3. Het College brengt binnen zes maanden na ommekomst van ieder jaar een verslag uit van zijn werkzaamheden en van de ontwikkeling van de kansspelen in Nederland. Telkens na een termijn van drie jaren wordt daarin tevens de taakvervulling van het College aan een onderzoek onderworpen. Het verslag wordt toegezonden aan de Minister van Justitie en Onze Ministers wie het mede aangaat, alsmede aan de Staten-Generaal.

Artikel 34

1. Het College wordt gehoord over het voornemen tot verlening, wijziging of intrekking van een vergunning als bedoeld in de artikelen 9, 14b, 16, 24, 27b, 27h en 30g van de wet, alsmede in artikel 3 van de wet voorzover de prijzen en premies gezamenlijk een grotere waarde dan 4.500.000 euro hebben.
2. Het College is belast met het toezicht op de naleving door de rechtspersonen, waaraan een vergunning is verleend als bedoeld in het eerste lid, van het bepaalde bij of krachtens deze wet en van hun statuten en reglementen.
3. Met het in het tweede lid bedoelde toezicht op de naleving zijn belast de leden van het College, de secretaris en de overige medewerkers van het bureau van het College. De toezichthouder beschikt niet over de bevoegdheden, genoemd in de artikelen 5:18 en 5:19 van de Algemene wet bestuursrecht.
4. Instemming met de statuten en reglementen van de in het tweede lid bedoelde rechtspersonen wordt niet door Onze Minister van Justitie of een van Onze Ministers wie het mede aangaat gegeven dan nadat het College is gehoord. De artikelen 10:28 tot en met 10:31 van de Algemene wet bestuursrecht zijn van overeenkomstige toepassing.
5. De in het tweede lid bedoelde rechtspersonen zenden een afschrift van de ingevolge de verleende vergunning voorgeschreven rapportage aan het College.

Artikel 35

1. Het College bevordert overleg, coördinatie en samenwerking tussen de instellingen en personen waaraan door Onze Minister van Justitie of een van Onze Ministers wie het mede aangaat vergunning is verleend ingevolge deze wet. Het College kan daartoe deze instellingen en personen voorstellen doen.
2. In het belang van het voorkomen en tegengaan van negatieve maatschappelijke effecten kan het College, overeenkomstig bij algemene maatregel van bestuur gegeven regels, de in het eerste lid bedoelde instellingen en personen aanbevelingen doen.

Artikel 36

1. Het College bestaat uit ten hoogste twaalf leden. De voorzitter en de overige leden worden bij koninklijk besluit benoemd en ontslagen.
2. De voorzitter en ten minste de helft van de overige leden van het College zijn onafhankelijke deskundigen. De andere leden van het College zijn ambtenaren in rijksdienst, die daarin met raadgevende stem zitting hebben.
3. Het College wordt bijgestaan door een secretaris, die wordt benoemd en ontslagen bij koninklijk besluit. De secretaris heeft in de vergaderingen van het College een raadgevende stem.
4. Aan het College kan een bureau worden verbonden, dat onder leiding staat van de secretaris. De secretaris en de overige leden van het bureau zijn voor de uitoefening van hun taak uitsluitend verantwoording schuldig aan het College.
5. Leden van het College, alsmede van het daaraan verbonden bureau, mogen geen direct of indirect persoonlijk belang hebben bij de exploitatie van kansspelen.

Artikel 37

Bij algemene maatregel van bestuur worden nadere regelen gegeven met betrekking tot de taak, bevoegdheden en samenstelling van het College, alsmede de benoeming van de leden en de secretaris daarvan. Deze regelen hebben mede betrekking op de werkwijze en de vergoeding van de kosten van het College.

Besluit College van toezicht op de kansspelen (Stb. 1995, 595)

Paragraaf 1. Begripsomschrijvingen

Artikel 1

In dit besluit wordt verstaan onder:

- a. de wet: de Wet op de kansspelen;
- b. Onze Minister: Onze Minister van Justitie;
- c. Onze Ministers wie het mede aangaat: Onze Minister van Economische Zaken, Onze Minister van Financiën, Onze Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en Onze Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij;
- d. het College: het College van toezicht op de kansspelen als bedoeld in artikel 33 van de wet.

Paragraaf 2. Adviezen

Artikel 2

1. Een verzoek om advies aan het College kan worden gedaan door Onze Minister of door een van Onze Ministers wie het mede aangaat door tussenkomst van Onze Minister.
2. Het College zendt zijn adviezen aan Onze Minister en aan Onze Ministers wie het mede aangaat.

Artikel 3

1. Adviezen als bedoeld in artikel 34, eerste en derde lid, van de wet worden niet vastgesteld dan nadat de betrokken rechtspersoon in de gelegenheid is gesteld zijn zienswijze kenbaar te maken.
2. Toepassing van het eerste lid kan achterwege blijven indien:
  - a. de vereiste spoed zich daartegen verzet; of
  - b. de betrokken rechtspersoon tegen het advies naar verwachting geen bedenkingen zal hebben.

Paragraaf 3. Toezicht

Artikel 4

1. Aanwijzingen door Onze Minister of een van Onze Ministers wie het mede aangaat aan de rechtspersonen waaraan een vergunning is verleend als bedoeld in artikel 34, eerste lid, van de wet worden ingevolge de verleende vergunning niet gegeven dan nadat het College is gehoord.
2. Toepassing van het eerste lid kan achterwege blijven indien de vereiste spoed zich daartegen verzet.

Artikel 5

Door Onze Minister of door een van Onze Ministers wie het mede aangaat door tussenkomst van Onze Minister kan aan het College het verzoek worden gedaan een onderzoek in te stellen naar de naleving van het bepaalde bij of krachtens de wet en van zijn statuten en reglementen door een rechtspersoon waaraan een vergunning is verleend als bedoeld in artikel 34, eerste lid, van de wet.

Artikel 6

(vervallen)

Paragraaf 4. Voorstellen

Artikel 7

De ingevolge artikel 35, eerste lid, van de wet door het College vastgestelde voorstellen bevatten de vermelding tot wie zij zijn gericht. Zij worden ter kennis gebracht aan Onze Minister en aan Onze Ministers wie het mede aangaat.

Paragraaf 5. Aanbevelingen

Artikel 8

Met inachtneming van het bepaalde bij en krachtens de wet en in het belang van het voorkomen en tegengaan van negatieve maatschappelijke effecten kan het College de instellingen en personen waaraan door Onze Minister of een van Onze Ministers wie het mede aangaat vergunning is verleend ingevolge de wet, aanbevelingen doen met betrekking tot:

- a. de wijze van werving en reclame;
- b. het waarborgen van een eerlijk en betrouwbaar spelverloop en het voorkomen van fraude en misbruik;
- c. de vestiging van voor het publiek opengestelde inrichtingen waar gelegenheid wordt gegeven tot beoefening van een kansspel of waar deelnamebewijzen aan een kansspel verkrijgbaar worden gesteld, alsmede elke overige wijze waarop de deelname aan een kansspel mogelijk wordt gemaakt.

Artikel 9

1. Een aanbeveling overeenkomstig artikel 8 wordt niet vastgesteld dan nadat degene tot wie deze is gericht in de gelegenheid is gesteld zijn zienswijze daaromtrent kenbaar te maken.
2. Indien de aanbeveling is gericht tot tien of meer vergunninghouders, wordt het voornemen tot vaststelling daarvan bekend gemaakt in de Staatscourant. Vaststelling van een aanbeveling als bedoeld in de vorige volzin geschiedt niet dan nadat vier weken na die bekendmaking zijn verstreken.
3. Door het College vastgestelde aanbevelingen worden ter kennis gebracht aan Onze Minister en aan Onze Ministers wie het mede aangaat.

Artikel 10

Indien het College van oordeel is dat een overeenkomstig artikel 8 gegeven aanbeveling niet, of niet voldoende, wordt nageleefd door een instelling of persoon tot wie de aanwijzing is gericht, brengt het College daaromtrent rapport uit aan Onze Minister en Onze Ministers wie het mede aangaat.

Paragraaf 6. Samenstelling en benoeming

Artikel 11

Het College bestaat uit zeven onafhankelijke leden, te weten:

- a. een lid, tevens voorzitter; en
- b. zes onafhankelijke leden.

Artikel 12

De voordracht tot benoeming van de voorzitter en de overige leden van het College geschiedt door Onze Minister, in overeenstemming met Onze Ministers wie het mede aangaat.

Artikel 13

De voorzitter en de overige leden van het College worden benoemd voor een tijdvak van ten hoogste vier jaar. Herbenoeming is terstond mogelijk en kan tweemaal en telkens voor een tijdvak van ten hoogste vier jaar plaatsvinden.

Artikel 14

1. De secretaris van het College wordt benoemd voor een tijdvak van ten hoogste vier jaar op voordracht van Onze Minister, in overeenstemming met Onze Ministers wie het mede aangaat. De secretaris is terstond weder benoembaar. Voor de secretaris kan tevens een plaatsvervanger worden benoemd.

2. De overige leden van het bureau van het College worden benoemd en ontslagen door Onze Minister.

Artikel 15

De voorzitter, de leden en de secretaris van het College kunnen te allen tijde op eigen verzoek worden ontslagen.

Artikel 16

1. De voorzitter, de leden en de secretaris van het College kunnen worden ontslagen wegens ongeschiktheid, onbekwaamheid of op andere zwaarwegende gronden.

2. Onder zwaarwegende gronden wordt mede verstaan het verkrijgen van een direct of indirect persoonlijk belang bij de exploitatie van kansspelen, alsmede het niet-nakomen van de verplichting tot geheimhouding, bedoeld in artikel 2:5 van de Algemene wet bestuursrecht.

3. De voordracht tot ontslag ingevolge het eerste lid geschiedt door Onze Minister, in overeenstemming met Onze Ministers wie het mede aangaat. Een daartoe strekkende voordracht geschiedt niet dan nadat de betrokkene en het College zijn gehoord.

Artikel 17

Indien Onze Minister voornemens is een voordracht te doen als bedoeld in artikel 16, derde lid, kan de voorzitter, een lid of de secretaris van het College bij koninklijk besluit worden geschorst, op voordracht van Onze Minister. Een schorsing vervalt door een tijdsverloop van dertien weken of door ontslag binnen dertien weken na de schorsing.

Paragraaf 7. Werkwijze

Artikel 18

1. Beslissingen kunnen slechts door het College worden genomen indien ten minste de helft van het aantal leden van het College aan de stemming heeft deelgenomen.

2. Beslissingen worden vastgesteld bij meerderheid van stemmen. Bij staking van stemmen beslist de stem van de voorzitter.

Artikel 19

Van de door het College vastgestelde adviezen, voorstellen en aanbevelingen wordt mededeling gedaan door publikatie in het verslag, bedoeld in artikel 33, derde lid, van de wet. Artikel 10, tweede lid, van de Wet openbaarheid van bestuur is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 20

1. Het College stelt, met toestemming van Onze Minister, een reglement van orde op, bevattende nadere regels ten aanzien van zijn werkwijze.

2. Het reglement van orde van het College bevat in ieder geval regels met betrekking tot het uit zijn midden aanwijzen van plaatsvervangende voorzitters, de openbaarheid van zijn

vergaderingen en de wijze waarop door het College vastgestelde voorstellen en aanbevelingen worden bekendgemaakt.

3. Van het reglement van orde wordt mededeling gedaan door plaatsing in de Staatscourant.

Artikel 21

1. Het College kan ten behoeve van zijn werkzaamheden commissies instellen.

2. De bevoegdheid tot het vaststellen van adviezen, voorstellen en aanbevelingen kan niet worden gedelegeerd of gemandateerd aan een commissie.

Artikel 22

1. Het College zendt jaarlijks vóór 1 september aan Onze Minister een bestedingsplan voor het daaropvolgende kalenderjaar met betrekking tot de aan de taakvervulling van het College verbonden uitgaven.

2. Onze Minister bekostigt de uitgaven van het College overeenkomstig het goedgekeurde bestedingsplan.

3. In afwijking van het eerste lid wordt het bestedingsplan voor het kalenderjaar 1996 opgesteld door Onze Minister.

Paragraaf 8. Overgangs- en slotbepalingen

(niet opgenomen)

Reglement van orde van het College van toezicht op de kansspelen (Strct. 1996, 63)

Het College van toezicht op de kansspelen,
Gelet op artikel 20 van het Besluit College van toezicht op de kansspelen;
Besluit:

Artikel 1

In dit reglement wordt verstaan onder:

- a. de wet: de Wet op de kansspelen;
- b. het besluit: het Besluit College van toezicht op de kansspelen;
- c. het college: het College van toezicht op de kansspelen.

Artikel 2

1. Het college vergadert ten kantore van het bureau van het college te 's-Gravenhage, tenzij de voorzitter een andere plaats aanwijst.
2. Het college vergadert regelmatig op door de voorzitter vast te stellen tijdstippen en voorts telkens als een ander lid van het college dit met redenen omkleed verzoekt.
3. De vergaderingen zijn niet openbaar, tenzij het college beslist dat de vergadering in het openbaar plaatsvindt.

Artikel 3

1. De secretaris stelt in overleg met de voorzitter de agenda op.
2. De secretaris draagt er zorg voor dat de oproep voor de vergadering en de agenda met stukken ten minste drie dagen voordat de vergadering plaatsvindt in het bezit van de leden zijn.
3. In geval een lid verhinderd is een vergadering bij te wonen geeft hij daarvan tijdig bericht aan de secretaris.

Artikel 4

1. De stemmingen van het college worden mondeling gehouden.
2. In afwijking van het eerste lid vinden stemmingen over personen plaats bij gesloten stembriefjes, tenzij de stemming betrekking heeft op één kandidaat.
3. Blanco stemmen worden niet geteld als geldige stemmen.

Artikel 5

In spoedeisende gevallen kunnen buiten de vergadering beslissingen worden genomen, mits ten minste de helft van het aantal leden van het college schriftelijk of telefonisch, dan wel per telefax of per E-mail, zijn gevoelens inzake de te nemen beslissing heeft geuit.

Artikel 6

1. De secretaris zendt uiterlijk vijf dagen na de vergadering aan de leden de op die vergadering betrekking hebbende besluitenlijst.
2. De besluitenlijst wordt de eerstvolgende vergadering ter goedkeuring voorgelegd.
3. Van een buiten de vergadering genomen beslissing als bedoeld in artikel 5 doet de secretaris in de eerstvolgende vergadering mededeling, waarna de beslissing wordt opgenomen in de besluitenlijst als bedoeld in het eerste lid.

Artikel 7

Op een ingevolge artikel 21 van het besluit ingestelde commissie zijn de artikelen 2 tot en met 6 van overeenkomstige toepassing.

Artikel 8

1. Adviezen, aanbevelingen en voorstellen als bedoeld in de artikelen 33 en 35 van de wet worden ondertekend door de voorzitter en de secretaris.
2. De overige uitgaande stukken kunnen worden ondertekend door de secretaris.

Artikel 9

1. Voorstellen en aanbevelingen worden bekendgemaakt door toezending aan degenen tot wie zij zijn gericht.
2. Indien een voorstel of aanbeveling is gericht tot tien of meer vergunninghouders wordt deze bekend gemaakt door plaatsing in de Staatscourant.

Artikel 10

1. Het college kan uit zijn midden plaatsvervangende voorzitters benoemen.
2. De benoeming van een plaatsvervangend voorzitter geldt voor de duur van zijn lidmaatschap, met dien verstande dat bij zijn herbenoeming tot lid opnieuw over zijn plaatsvervangend voorzitterschap wordt beslist.

Artikel 11

De leden van het college en van het bureau van het college nemen niet deel aan enig kansspel waarvoor ingevolge de wet vergunning is verleend.

Artikel 12

1. Dit reglement treedt in werking met ingang van de tweede dag na dagtekening van de Staatscourant waarin het wordt geplaatst en werkt terug tot 1 januari 1996.
2. Dit reglement wordt aangehaald als: Reglement van orde van het College van toezicht op de kansspelen.

Dit reglement zal in de Staatscourant worden geplaatst.

's-Gravenhage, 26 februari 1996

drs. M.W.M. Vos - van Gortel,
voorzitter

mr. E.A. van Vondelen,
secretaris

Dit reglement is overeenkomstig artikel 20, eerste lid, van het Besluit College van toezicht op de kansspelen goedgekeurd door de Staatssecretaris van Justitie.

's-Gravenhage, 11 maart 1996

De Staatssecretaris van Justitie,
E.M.A. Schmitz

Bedrijfsresultaat 2006 (x mln. euro)	staatsloterij		bankgiroloterij		sponsorloterij		postcodeloterij		toto/lotto		instantloterij		totalisator		speelcasino's		TOTAAL	
		in %		in %		in %		in %		in %		in %		in %		in %		in %
Schatkist	138,7	95,3%	-0,1	-0,2%			-0,6	-0,3%							260,1	98,5%	398,1	51,1%
NOC*NSF									39,2	71,3%	3,9	65,1%					43,1	5,4%
Stichting DOEN			4,7	9,2%	3,2	8,6%	25,6	11,9%									33,5	4,2%
Oranje Fonds							13,0	6,0%	4,9	8,9%	0,5	8,3%					18,4	2,4%
Prins Bernhard Cultuur Fonds			12,5	24,6%					4,8	8,7%	0,5	8,3%					17,8	2,3%
Loterijacties Volksgezondheid					11,8	31,6%			4,9	8,9%	0,5	8,3%					17,2	2,2%
Unie van Provinciale Landschappen							15,1	7,0%									15,1	1,9%
UNICEF							15,0	7,0%									15,0	1,9%
Oxfam Novib							15,0	7,0%									15,0	1,9%
Wereld Natuur Fonds							15,0	7,0%									15,0	1,9%
Artsen zonder Grenzen							15,0	7,0%									15,0	1,9%
Natuurmonumenten							13,7	6,4%									13,7	1,8%
VluchtelingenWerk							11,2	5,2%									11,2	1,4%
SkansFonds							8,5	4,0%			0,3	5,0%					8,8	1,1%
Fonds voor Vrijheid en Veteranenzorg			7,2	14,2%							0,3	5,0%					7,5	1,0%
Stichting Vluchteling							7,5	3,5%									7,5	1,0%
4 Rijksmusea			7,0	13,8%													7,0	0,9%
Humanitas					5,1	13,6%											5,1	0,7%
Nederlandse Rode Kruis					0,6	1,6%	4,0	1,9%									4,6	0,6%
Amnesty International Nederland							4,0	1,9%									4,0	0,5%
Nelson Mandela Children's Fund							3,9	1,8%									3,9	0,5%
Foster Parents Plan							3,5	1,6%									3,5	0,5%
Clinton Foundation							2,5	1,2%									2,5	0,3%
Mensen in Nood / Cordaaid							2,5	1,2%									2,5	0,3%
TRANSPORT	138,7	95,3%	31,3	61,6%	20,7	55,4%	174,4	81,3%	53,8	97,8%	6,0	100,0%	0,0	0,0%	260,1	98,5%	685,0	87,7%

Bedrijfsresultaat 2006 (x mln. euro)	staatsloterij		bankgiroloterij		sponsorloterij		postcodeloterij		toto/lotto		instantloterij		totalisator		speelcasino's		TOTAAL	
		in %		in %		in %		in %		in %		in %		in %		in %		in %
TRANSPORT	138,7	95,3%	31,3	61,6%	20,7	55,4%	174,4	81,3%	53,8	97,8%	6,0	100,0%	0,0	0,0%	260,1	98,5%	685,0	87,7%
Greenpeace Nederland							2,5	1,2%									2,5	0,3%
Landschapsbeheer Nederland							2,5	1,2%									2,5	0,3%
12 Provinciale Milieufederaties							2,5	1,2%									2,5	0,3%
Terre des Hommes							2,5	1,2%									2,5	0,3%
Nederlandse Draf- en Rensport													2,2	71,0%			2,2	0,3%
Simavi							2,1	1,0%									2,1	0,3%
Vogelbescherming Nederland							2,0	0,9%									2,0	0,3%
Dierenbescherming							2,0	0,9%									2,0	0,3%
Stichting Natuur & Milieu							2,0	0,9%									2,0	0,3%
VUmc Cancer Center					2,0	5,3%											2,0	0,3%
Nationaal Fonds Kinderhulp					1,9	5,1%											1,9	0,2%
Johan Cruyff Foundation					1,8	4,8%											1,8	0,2%
UNHCR							1,6	0,7%									1,6	0,2%
Milieudefensie							1,5	0,7%									1,5	0,2%
Leprastichting							1,5	0,7%									1,5	0,2%
Natuur- en Milieu-educatie / IVN							1,5	0,7%									1,5	0,2%
De Hollandsche Molen			1,5	3,0%													1,5	0,2%
Vereniging Hendrick de Keyser			1,4	2,8%													1,4	0,2%
Nederlands Scheepvaartmuseum			1,3	2,5%													1,3	0,2%
Hermitage Amsterdam			1,3	2,5%													1,3	0,2%
Cobra Museum			1,2	2,4%													1,2	0,2%
Fonds Slachtofferhulp					1,1	2,9%											1,1	0,1%
AMREF Flying Doctors							1,1	0,5%									1,1	0,1%
TRANSPORT	138,7	95,3%	38,0	74,8%	27,5	73,5%	199,7	93,1%	53,8	97,8%	6,0	100,0%	2,2	71,0%	260,1	98,5%	726,0	93,1%

Bedrijfsresultaat 2006 (x mln. euro)	staatsloterij		bankgiroloterij		sponsorloterij		postcodeloterij		toto/lotto		instantloterij		totalisator		speelcasino's		TOTAAL	
		in %		in %		in %		in %		in %		in %		in %		in %		in %
TRANSPORT	138,7	95,3%	38,0	74,8%	27,5	73,5%	199,7	93,1%	53,8	97,8%	6,0	100,0%	2,2	71,0%	260,1	98,5%	726,0	93,1%
Vluchtelingen Studenten UAF							1,1	0,5%									1,1	0,1%
Nederlands Comité voor IUCN							1,0	0,5%									1,0	0,1%
Peace Parks Foundation							1,0	0,5%									1,0	0,1%
Liliane Fonds							1,0	0,5%									1,0	0,1%
SOS-Kinderdorpen							1,0	0,5%									1,0	0,1%
STOP AIDS NOW!							1,0	0,5%									1,0	0,1%
World Food Programme							1,0	0,5%									1,0	0,1%
War Child							1,0	0,5%									1,0	0,1%
Stichting Goois Natuurreservaat							1,0	0,5%									1,0	0,1%
Stichting Museumkaart			1,0	2,0%													1,0	0,1%
BGL Restauratie			0,9	1,8%													0,9	0,1%
Nieuwe Rijksmuseum			0,9	1,8%													0,9	0,1%
Pieterskerk Leiden			0,8	1,5%													0,8	0,1%
De Witte Roos			0,8	1,5%													0,8	0,1%
Kasteel Amerongen			0,8	1,5%													0,8	0,1%
Jantje Beton					0,8	2,1%											0,8	0,1%
Nederlandse Hartstichting					0,7	1,9%											0,7	0,1%
Prins Claus Fonds							0,7	0,3%									0,7	0,1%
Koninklijke Bibliotheek			0,6	1,2%													0,6	0,1%
Het Concertgebouw			0,6	1,2%													0,6	0,1%
Nationaal Epilepsie Fonds					0,6	1,6%											0,6	0,1%
Aids Fonds					0,5	1,3%											0,5	0,1%
Openluchtmuseum			0,5	1,0%													0,5	0,1%
TRANSPORT	138,7	95,3%	44,9	88,3%	30,1	80,4%	209,5	97,9%	53,8	97,8%	6,0	100,0%	2,2	71,0%	260,1	98,5%	745,3	95,4%

Bedrijfsresultaat 2006 (x mln. euro)	staatsloterij		bankgiroloterij		sponsorloterij		postcodeloterij		toto/lotto		instantloterij		totalisator		speelcasino's		TOTAAL	
		in %		in %		in %		in %		in %		in %		in %		in %		in %
TRANSPORT	138,7	95,3%	44,9	88,3%	30,1	80,4%	209,5	97,9%	53,8	97,8%	6,0	100,0%	2,2	71,0%	260,1	98,5%	745,3	95,4%
Museum Boijmans van Beuningen			0,5	1,0%													0,5	0,1%
Gemeentemuseum Den Haag			0,5	1,0%													0,5	0,1%
Save the Children							0,5	0,2%									0,5	0,1%
World Population Foundation							0,5	0,2%									0,5	0,1%
Kinderboerderijen Nederland							0,5	0,2%									0,5	0,1%
Stichting Ark							0,5	0,2%									0,5	0,1%
Memisa							0,5	0,2%									0,5	0,1%
Waddenvereniging							0,5	0,2%									0,5	0,1%
Avalon Foundation							0,5	0,2%									0,5	0,1%
Stichting AAP							0,5	0,2%									0,5	0,1%
World Press Photo							0,5	0,2%									0,5	0,1%
Free Voice (SCO)							0,5	0,2%									0,5	0,1%
University for Peace							0,5	0,2%									0,5	0,1%
Stichting Buurtlink							0,5	0,2%									0,5	0,1%
De Kleine Aarde							0,5	0,2%									0,5	0,1%
Nationale Vereniging De Zonnebloem					0,4	1,1%											0,4	0,1%
Stichting Dutch Art Works			0,4	0,8%													0,4	0,1%
Joods Historisch Museum			0,4	0,8%													0,4	0,1%
verrekening BGL - SBL			1,3	2,6%	-1,3	-3,5%											0,0	0,0%
Diverse begunstigden			3,2	6,3%	8,1	21,7%	0,1	0,1%	1,2	2,2%			0,8	25,8%			13,4	1,6%
Toevoeging/onttrekking eigen vermogen	6,9	4,7%	-0,4	-0,8%	0,1	0,3%	-1,2	-0,6%					0,1	3,2%	4,0	1,5%	9,5	1,2%
TOTAAL	145,6	100,0%	50,8	100,0%	37,4	100,0%	214,9	100,0%	55,0	100,0%	6,0	100,0%	3,1	100,0%	264,1	100,0%	776,9	100,0%

